

SOCIALE PARTICIPATIE IN LELYSTAD-OOST

EEN VERGELIJKING VAN WIJKEN, TRENDS, PERSPECTIEVEN
EN VOORZIENINGEN

RAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

BENJAMIN VAN CASTEREN, REMCO VAN EIJKEL, LIEKE SPAAI & JASPER ROELVINK

IN OPDRACHT VAN
SPORTBEDRIJF LELYSTAD

AMSTERDAM, JUNI 2026

Samenvatting

Lelystad-Oost staat er sociaaleconomisch beter voor dan vergelijkbare kwetsbare wijken, maar blijft achter op het landelijk gemiddelde. De sociale structuren van bewoners zijn vooral kleinschalig en het aanbod van voorzieningen voor vrije tijd en cultuur is beperkt. Het actief opzoeken van kwetsbare jongeren en het verlagen van drempels voor deelname vragen aandacht.

Sportbedrijf Lelystad heeft SEO Economisch Onderzoek gevraagd onderzoek te doen naar de sociale participatie in Lelystad-Oost. Met sociale participatie bedoelen we hoe betrokken bewoners zijn bij hun wijk en stad en in hoeverre zij zelfredzaam zijn in het dagelijks leven. Aanleiding zijn signalen dat de sociaaleconomische situatie in het stadsdeel onder druk staat. Lelystad-Oost is in 2022 door het ministerie van VRO aangewezen als een van de twintig focusgebieden binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

Om sociale participatie in kaart te brengen combineren we kwantitatieve en kwalitatieve methoden. We analyseren sociaaleconomische indicatoren van CBS StatLine om de vier wijken in Lelystad-Oost onderling te vergelijken. Vervolgens benchmarken we het stadsdeel met het landelijk gemiddelde en met vier kwetsbare referentiewijken in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Daarnaast brengen we het aanbod en de spreiding van voorzieningen in beeld en hebben we een enquête uitgezet onder jongvolwassenen (18-35 jaar). De enquête is ingevuld door 68 respondenten die niet volledig representatief zijn voor de bevolking van Lelystad-Oost. Oudere respondenten zijn oververtegenwoordigd en de respondenten lijken relatief hoge participatie te vertonen. Juist de meest kwetsbare groepen zijn moeilijk te bereiken gebleken, waardoor de resultaten mogelijk een te positief beeld geven. De uitkomsten zijn daarmee bruikbaar als signaal voor beleid, maar minder geschikt als basis voor uitspraken over de hele bevolking of over precieze verschillen tussen subgroepen.

Lelystad-Oost is sociaaleconomisch kwetsbaar

Vergeleken met het landelijk gemiddelde heeft Lelystad-Oost een kwetsbare sociaaleconomische positie. De ontwikkeling in opleidingsniveau, inkomen en arbeidsparticipatie is in recente jaren wel positief en volgt grotendeels de landelijke trend. Van een inhaalslag is echter geen sprake. De positie verbetert in absolute zin, terwijl de relatieve achterstand blijft bestaan. Binnen het stadsdeel hebben Zuiderzeewijk en Atolwijk de zwakste positie, terwijl Boswijk en Waterwijk-Landerijen dichterbij het landelijk gemiddelde liggen. Vergeleken met andere kwetsbare stedelijke wijken staat Lelystad-Oost er juist gunstig voor. Deze voorsprong is echter niet vanzelfsprekend, omdat verschillende referentiewijken een vergelijkbare of sterkere verbetering laten zien.

Sociale structuren zijn vooral gericht op familie, vrienden en online netwerken

De sociale structuren in Lelystad-Oost zijn voornamelijk gebaseerd op familie, gezin en directe contacten zoals vrienden en kennissen. De binding met de buurt of wijk als geheel is beperkter. Meer respondenten geven aan zich nergens echt bij te horen dan dat zij zich verbonden voelen met hun buurt of met Lelystad. Hiernaast brengen veel jongvolwassenen een aanzienlijk deel van hun tijd online door, vooral op sociale media en met gamen. Een belangrijk deel van de sociale interactie speelt zich daarmee buiten de fysieke leefomgeving af, wat de binding met de wijk mogelijk verder beperkt. Het schaarse aanbod van ontmoetingsplekken vergroot de kans dat netwerken zich vooral binnen bestaande kringen blijven ontwikkelen.

Voorzieningen zijn een aandachtspunt, vooral voor vrije tijd en cultuur

Het aanbod van voorzieningen is beperkt en sterk geconcentreerd in het centrum (Stadshart). Vooral voorzieningen voor vrije tijd en cultuur blijven achter. Bewoners ervaren dit echter niet als het grootste knelpunt. Velen zijn bereid te reizen en een groot deel is neutraal over het aanbod in de eigen buurt. Wat betreft deelname is sport veruit de meest voorkomende activiteit, terwijl culturele activiteiten en activiteiten in buurthuizen of jongerencentra minder worden bezocht.

Zelfredzaamheid is redelijk, maar leefomgeving en sociale contacten vragen aandacht

Een meerderheid van de respondenten geeft aan meestal of volledig het gevoel te hebben mee te kunnen doen in het dagelijks leven. Er is echter ook een groep die niet of nauwelijks meedoet. Hoe groot deze groepen daadwerkelijk zijn in Lelystad-Oost is echter lastig om vast te stellen met onze enquête, omdat de steekproef hierin vermoedelijk niet representatief is.

Verdieping op onderliggende belemmeringen laat zien dat hulp vragen relatief vaak als lastig wordt ervaren, gevolgd door stress of mentale problemen en het plannen van school of werk. De meeste respondenten weten redelijk goed waar zij hulp kunnen vinden, al noemt de groep die dit lastig vindt vooral onbekendheid met het aanbod. Op het gebied van leefomgeving zijn respondenten relatief ontevreden over hun woning of thuissituatie en, in iets mindere mate, over veiligheid en groen. Jongeren ontlenen hun identiteit en rolmodellen vooral aan hun directe omgeving, met familie en vrienden als belangrijkste referentiepunten.

Zoek kwetsbare jongeren actief op en verlaag participatiedrempels

De zichtbaarheid van jongeren die moeite hebben om mee te komen blijft een belangrijk aandachtspunt. Het is van belang deze groepen actief te bereiken door outreachend te werken en maatschappelijke organisaties hierbij samen te laten werken. Om deelname te vergroten helpt het drempels te verlagen. Dit kan door kwetsbare groepen praktische en financiële ondersteuning te bieden. Denk hierbij aan laagdrempelige evenementen dicht bij huis, gratis vervoer of korting op lidmaatschappen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inhoudsopgave	4
1 Inleiding	5
2 De vier wijken in Lelystad-Oost	7
2.1 Historie en heden	7
2.2 Vergelijking van de wijken in Lelystad-Oost	8
2.3 Trends in opleiding, inkomen en werk	10
3 Lelystad-Oost in perspectief	14
3.1 Vergelijking met andere kwetsbare wijken	14
3.2 Vergelijking van trends	16
4 Aanbod van voorzieningen in Lelystad-Oost	20
5 Ervaringen van jongvolwassenen in Lelystad-Oost	23
5.1 Doel en opzet enquête	23
5.2 Kenmerken van de respondenten	23
5.3 Resultaten	26
6 Conclusie	39
Referenties	42
Bijlage A Vragenlijst	43
Bijlage A.1 Toelichting uitzet vragenlijst	43
Bijlage A.2 Vragen	43
Bijlage B Aanvullende resultaten	50

1 Inleiding

Dit onderzoek brengt de sociaaleconomische positie en zelfredzaamheid van bewoners in Lelystad-Oost in beeld. We vergelijken deze met andere stedelijke kwetsbare wijken. Aanleiding zijn signalen dat de sociaaleconomische situatie in het stadsdeel onder druk staat.

Achtergrond

Lelystad-Oost is een stadsdeel van de planmatig ontworpen stad Lelystad, waar sinds de late jaren zestig bewoners zijn gevestigd. Er zijn signalen van complexe uitdagingen, zoals lage arbeidsparticipatie, relatief hoge werkloosheid, een lager opleidingsniveau, gezondheidsproblematiek en een lage sportdeelname. Tegen deze achtergrond is Lelystad-Oost door het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) in 2022 aangewezen als een van de twintig focusgebieden binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Dit programma is erop gericht om problematiek met een gebiedsgerichte aanpak te doorbreken (Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, 2023).

Sportbedrijf Lelystad heeft SEO Economisch Onderzoek gevraagd om onderzoek te doen naar de sociale participatie in Lelystad-Oost. Met sociale participatie bedoelen we hoe betrokken bewoners van Lelystad-Oost zijn bij hun wijk en stad en in hoeverre zij zelfredzaam zijn in het dagelijks leven. Vanuit zijn rol in de wijk en in de stad signaleert Sportbedrijf Lelystad dat, zonder gerichte interventies, de bestaande situatie zich in de komende jaren kan bestendigen. Tegelijkertijd ziet het Sportbedrijf ook dat in Lelystad-Oost sterke sociale netwerken, sleutelfiguren en lokale initiatieven aanwezig zijn die juist waardevolle aanknopingspunten bieden voor het versterken van betrokkenheid. Vanuit die constatering is behoefte ontstaan aan een verdiepend onderzoek naar de sociale participatie van bewoners in Lelystad-Oost, met bijzondere aandacht voor jongvolwassenen.

Aanpak en doel van het onderzoek

Centraal in dit onderzoek staat de vraag hoe het gesteld is met de sociale participatie en zelfredzaamheid van bewoners van Lelystad-Oost - met name van jongeren en jongvolwassenen - en welke aanknopingspunten er zijn om deze te versterken. Deze centrale vraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

1. Wat is de huidige sociaaleconomische status en zelfredzaamheid van de wijkbewoners ten opzichte van inwoners van vergelijkbare wijken in Nederland?
2. Welke sociale structuren zijn er aanwezig in de wijk?
3. Wat zijn de behoeften van de wijkbewoners op het gebied van wonen, leefomgeving, gemeentelijke dienstverlening, instellingen en het aanbod van cultuur, sport en bewegen?
 - a. Wie neemt deel aan bestaande sociale, culturele en sportieve initiatieven in de wijk en wie niet?
 - b. Welke praktische, sociale of financiële drempels ervaren wijkbewoners bij deelname aan deze initiatieven?
4. Hoe ervaren jongeren hun eigen identiteit en in hoeverre draagt die bij aan hun zelfredzaamheid?
 - a. Wie zijn voor jongeren belangrijke voorbeelden en sleutelfiguren in de wijk, en waarom?
 - b. Hoe kan vanuit beleid en initiatieven worden aangesloten op deze rolmodellen en sleutelfiguren om de zelfredzaamheid van jongeren te versterken?
5. Welke aanbevelingen volgen uit onze onderzoeksbevindingen om de betrokkenheid en zelfredzaamheid in de wijk te vergroten?

Om deze onderzoeksvragen te beantwoorden gebruiken we een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden. We gebruiken hiervoor sociaaleconomische indicatoren van CBS StatLine, een enquête onder jongvolwassenen en een analyse van het voorzieningenaanbod. Samen bieden deze bronnen inzicht in zowel de sociaaleconomische positie van bewoners als in hun behoeften, ervaringen en mogelijkheden tot sociale participatie.

Leeswijzer

De indeling van dit rapport is als volgt. Hoofdstuk 2 beschrijft de vier wijken in Lelystad-Oost en geeft inzicht in de onderlinge verschillen. Eerst presenteert het hoofdstuk de resultaten van de vergelijking tussen de wijken, gevolgd door een analyse van ontwikkelingen in de tijd op relevante indicatoren. Hoofdstuk 3 plaatst Lelystad-Oost in perspectief door een vergelijking met kwetsbare wijken in andere steden. Ook hier beginnen we met een vergelijking, waarna we de ontwikkelingen in de tijd tonen. Hoofdstuk 4 beschrijft het aanbod en de spreiding van voorzieningen in Lelystad-Oost. Hoofdstuk 5 gaat in op de ervaringen en opvattingen van jongeren. Hoofdstuk 6 sluit af met conclusies en aanbevelingen voor verbeteringen in de beleidsaanpak rondom sociale participatie in Lelystad-Oost.

2 De vier wijken in Lelystad-Oost

Binnen Lelystad-Oost hebben Zuiderzeewijk en Atolwijk de zwakste sociaal-economische positie. Boswijk en Waterwijk-Landerijen zijn vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Lelystad-Oost maakt geen inhaalslag op het landelijk gemiddelde tussen 2019 en 2023.

Dit hoofdstuk vergelijkt de vier wijken in Lelystad-Oost met elkaar. In Paragraaf 2.1 beschrijven we hoe de historie van Lelystad-Oost doorwerkt in de huidige sociaaleconomische uitdagingen. In Paragraaf 2.2 bespreken we de verschillen tussen de vier wijken in Lelystad-Oost in demografie, sociaaleconomische positie en leefomgeving. Daarna volgt in Paragraaf 2.3 een longitudinale analyse die laat zien hoe deze kenmerken zich in de tijd ontwikkelen.

2.1 Historie en heden

Lelystad-Oost bestaat uit Zuiderzeewijk, Atolwijk, Boswijk en Waterwijk en vormt het oudste deel van de planmatig ontworpen stad Lelystad. Het gebied kwam in een relatief korte periode tot stand: van het einde van de jaren zestig tot begin jaren tachtig werden de vier wijken opgebouwd, in de context van ambitieuze plannen voor de nieuwe stad in de polder (Gebiedsplan Samen Lelystad Oost, 2023). Lelystad moest uitgroeien tot een toonbeeld van moderne stedenbouw en was oorspronkelijk ontworpen voor 100.000 inwoners in het jaar 2000.

Eind jaren zestig vestigden de eerste bewoners zich in de Zuiderzeewijk. In de jaren daarna vestigden zich ook in de andere wijken nieuwe bewoners, onder wie veel huishoudens uit Amsterdam. De relatief betaalbare woningen in Lelystad-Oost trokken daarbij veel bewoners met een vergelijkbare sociaaleconomische positie. Daarnaast kwam in deze wijken een grote groep bewoners met een niet-Europese migratieachtergrond te wonen. Door de beperkte werkgelegenheid in de beginjaren van Lelystad en doordat vanaf de jaren tachtig een deel van de potentiële instroom naar onder meer Almere uitweek, bleef de groei van Lelystad achter bij de oorspronkelijke verwachtingen. Hierdoor kwam relatief weinig sociaaleconomisch sterkere instroom op gang en kreeg de stad te maken met leegstand en verval.

Volgens het Gebiedsplan werkt deze ontstaansgeschiedenis nog altijd door in Lelystad-Oost. De aard en intensiteit van de problematiek verschillen per buurt en soms zelfs per straat. Tegelijkertijd is in delen van alle vier wijken sprake van een stapeling van opgaven op gezondheid, werk en inkomen, leren, veiligheid en wonen. De woningvoorraad is in de oudste delen relatief eenzijdig en bestaat grotendeels uit betaalbare, vaak verouderde eengezinswoningen. Het aanbod voor starters en senioren is beperkt, waardoor relatief veel kwetsbare gezinnen in Lelystad-Oost wonen.

Volgens het Gebiedsplan hangt de kwetsbare positie van Lelystad-Oost niet alleen samen met het woningaanbod. Een andere verklaring is sociaal-maatschappelijke problematiek die in sommige gezinnen van generatie op generatie wordt doorgegeven. De beperkte doorstroming binnen het stadsdeel versterkt dit patroon. Bewoners die de stap naar een duurdere woning maken, vinden die vaak buiten Lelystad-Oost. Tegelijkertijd is passende huisvesting voor jongeren en senioren schaars. Hierdoor blijft de sociaaleconomische samenstelling relatief eenzijdig. Ook zijn er voor opgroeiende kinderen minder positieve rolmodellen in de directe leefomgeving aanwezig.

In het Gebiedsplan wordt daarnaast beschreven dat deze ruimtelijke en sociaaleconomische structuur samenhangt met bredere opgaven op het gebied van werk, gezondheid, veiligheid en leefbaarheid. In Lelystad-Oost komt relatief vaak langdurige werkloosheid en laagbetaald werk voor. Dit zet de bestaanszekerheid van huishoudens onder druk en beperkt de deelname aan de samenleving. In een deel van de gezinnen is bovendien sprake van multiproblematiek, wat een negatieve invloed kan hebben op de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Ook ervaren bewoners in delen van Lelystad-Oost vaker overlast en onveiligheid dan gemiddeld. Hoewel de leefbaarheid binnen het gebied verschilt per buurt en soms zelfs per straat, laat het Gebiedsplan zien dat juist de stapeling van problemen op meerdere leefgebieden kenmerkend is voor delen van Lelystad-Oost (Gebiedsplan Samen Lelystad Oost, 2023).

2.2 Vergelijking van de wijken in Lelystad-Oost

Op basis van CBS StatLine analyseren we een set sociaaleconomische indicatoren (CBS, 2025). Met deze indicatoren vergelijken we de vier wijken binnen Lelystad-Oost onderling en met het Nederlands gemiddelde. Dit toont op welke dimensies de wijken achterblijven en waar juist relatieve sterktes liggen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van deze indicatoren. Let hierbij op dat de wijken Waterwijk en Landerijen administratief zijn samengevoegd sinds 2020. Hierdoor is het niet meer mogelijk om Waterwijk en Landerijen van elkaar te onderscheiden.

Tabel 2.1 Zuiderzeewijk scoort sociaaleconomisch het zwakst en Waterwijk-Landerijen het sterkst binnen Lelystad-Oost

Eigenschappen	Zuiderzeewijk	Atolwijk	Boswijk	Waterwijk-Landerijen	Nederland gemiddeld
Demografie					
Bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per vierkante kilometer)	1.778	3.031	4.034	4.054	533
Aandeel jongeren (15-25) (%)	14	13	11	18	12
Aandeel gezinnen met kinderen (%)	30	37	37	45	32
Gepensioneerd (%)	23	26	25	18	21
Niet-Europese migratieachtergrond (%)	38	36	30	32	19
Hoogst behaalde opleidingsniveau					
Zonder startkwalificatie (%)	38	37	33	28	26
Mbo-niveau 2 t/m 3, havo of vwo (%)	44	42	47	46	38
Hbo of universiteit (%)	18	22	20	25	36
Overig					
Aandeel huurwoningen (%)	54	40	32	35	43
Totaal misdrijven in 2024 (Per inwoner)	0,06	0,03	0,03	0,03	0,05
Sociaaleconomische status (SES-WOA-score)	-0,42	-0,23	-0,09	-0,04	0,00
Gemiddelde WOZ-waarde 2024 (duizenden euro's)	302	323	306	369	379

Netto arbeidsparticipatie (%)	64	67	67	71	71
Huishoudens met laag inkomen (%)	7,9	4,4	3,5	3,8	3,8

Bron: CBS StatLine, bewerking door SEO Economisch Onderzoek

Noot: Deze tabel toont de gemiddelde sociaaleconomische kenmerken van de vier wijken in Lelystad-Oost. Hieronder valt ook de sociaaleconomische status in wijken, wat een numerieke indicator geeft van een wijk op basis van welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden van huishoudens. Onder het kopje 'netto arbeidsparticipatie' wordt verwezen naar het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de gehele bevolking. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen wordt bepaald door het inkomen om te rekenen naar het gestandaardiseerde inkomen en te herleiden naar het prijspeil in 2000. Het uiteindelijke jaarinkomen is laag als het minder is dan 9.249 euro.

Zuiderzeewijk scoort het zwakst op meerdere sociaaleconomische indicatoren. Het aandeel hoogopgeleiden is hier het laagst evenals de gemiddelde WOZ-waarde. Daarnaast is het aandeel huurwoningen in Zuiderzeewijk het hoogst. Dit past bij de lagere inkomens en vermogenspositie van bewoners en kan samenhangen met een minder stabiele bewonerssamenstelling. Ook het aantal misdrijven per inwoner ligt hier het hoogst en de netto arbeidsparticipatie blijft achter bij de andere wijken in Lelystad-Oost.

Zuiderzeewijk heeft ook een gemiddelde SES-WOA-score die ver onder de andere wijken in Lelystad-Oost ligt. Deze SES-WOA-score geeft een indicatie van de sociaaleconomische positie van een wijk op basis van welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden (CBS, 2026). Waar het Nederlands gemiddelde op nul ligt en de meeste wijken tussen -0,3 en 0,3 scoren, wijkt Zuiderzeewijk met -0,42 sterk negatief af.

Atolwijk neemt een middenpositie in. De wijk scoort sociaaleconomisch beter dan Zuiderzeewijk maar blijft onder het Nederlandse gemiddelde. Indicatoren zoals de SES-WOA-score, WOZ-waarde en het aandeel hoogopgeleiden liggen dicht bij het Nederlands gemiddelde dan in Zuiderzeewijk. Daarnaast ligt de netto arbeidsparticipatie relatief laag en het aandeel gepensioneerden hoger ligt dan in de andere wijken. Het aandeel huurwoningen is lager dan in Zuiderzeewijk, wat kan wijzen op een relatief stabielere bewonersstructuur. Daarnaast heeft Atolwijk een relatief groot aandeel gezinnen met kinderen.

Boswijk laat op meerdere punten een gunstiger sociaaleconomisch profiel zien. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen is relatief beperkt. Ook de SES-WOA-score ligt dicht bij de nul, wat wijst op een relatief betere sociaaleconomische positie. Het aandeel huurwoningen is hier het laagst van de vier wijken, wat samenhangt met meer woonstabiliteit onder bewoners.

Waterwijk-Landerijen komt naar voren als de sterkste wijk binnen Lelystad-Oost. De wijk heeft de hoogste WOZ-waarde, het grootste aandeel hoogopgeleiden en de minst negatieve SES-WOA-score. Ook de netto arbeidsparticipatie is van de vier wijken hier het hoogst, in combinatie met een relatief laag aandeel huurwoningen. Demografisch onderscheidt Waterwijk-Landerijen zich eveneens, met het hoogste aandeel jongeren en gezinnen met kinderen. Daarmee heeft de wijk een relatief gunstige uitgangspositie, zowel economisch als demografisch.

De relatief gunstige sociaaleconomische positie van Waterwijk-Landerijen hangt deels samen met de samenstelling van de wijk. Binnen Waterwijk-Landerijen valt namelijk Landerijen, die sociaaleconomisch sterker is dan de rest van Lelystad-Oost. Dit trekt de gemiddelde scores van Waterwijk-Landerijen omhoog. Het oudere deel Waterwijk kent een lagere sociaaleconomische status. Waterwijk op zichzelf is qua profiel beter vergelijkbaar met de andere wijken in Lelystad-Oost. Dit verschil binnen de wijk komt ook naar voren in de leefbaarheidsscores uit het Gebiedsplan

Samen Lelystad-Oost (Gemeente Lelystad, 2023). Hierin is te zien dat Waterwijk lagere leefbaarheidsscores krijgt dan Landerijen.

Hoewel Waterwijk-Landerijen gemiddeld dus als sterkste wijk naar voren komt, zijn er binnen de wijk kwetsbare gebieden. In mindere mate geldt dit ook voor Boswijk, waar ondanks een relatief gunstig gemiddeld profiel eveneens interne verschillen bestaan die relevant zijn voor beleid.

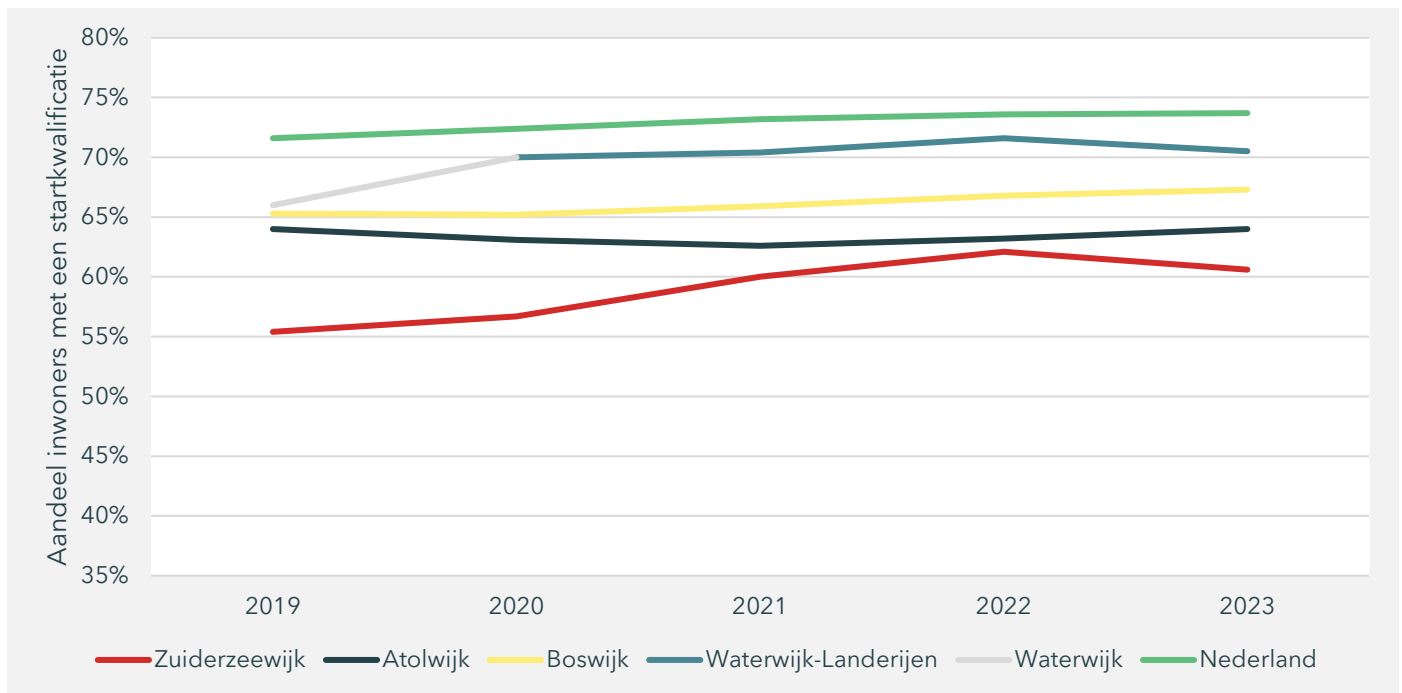
2.3 Trends in opleiding, inkomen en werk

Met CBS StatLine-data analyseren we de ontwikkeling van sociaaleconomische indicatoren van de wijken in Lelystad-Oost door de jaren heen.

Ontwikkeling opleidingsniveau

Figuur 2.1 toont de ontwikkeling van het aandeel bewoners met een startkwalificatie in de wijken van Lelystad-Oost in de periode 2019-2023. Alleen Zuiderzeewijk en Boswijk laten in deze periode een verbetering zien. Hierbij maakt Zuiderzeewijk een inhaalslag op het landelijk gemiddelde, terwijl Boswijk parallel loopt met de landelijke trend.

Figuur 2.1 Het percentage bewoners met een startkwalificatie in Lelystad-Oost ligt onder het Nederlands gemiddelde

Bron: CBS StatLine, bewerking door SEO Economisch Onderzoek

Noot: Een startkwalificatie is een diploma op minimaal mbo-niveau 2, havo- of vwo-niveau. Dit geldt als het minimale niveau voor duurzame deelname aan de arbeidsmarkt. In 2019 zijn Landerijen en Waterwijk nog aparte wijken. Vanaf 2020 zijn Landerijen en Waterwijk samengevoegd.

Een startkwalificatie is het minimale onderwijsniveau dat nodig wordt geacht om duurzaam deel te nemen aan de arbeidsmarkt. In Nederland betekent dit een diploma op ten minste mbo-niveau 2, havo- of vwo-niveau. Personen

zonder startkwalificatie hebben over het algemeen een kwetsbaardere positie op de arbeidsmarkt en een grotere kans op werkloosheid en onzeker of laagbetaald werk.

Lelystad-Oost wijkt af van het landelijk gemiddelde aandeel inwoners met een startkwalificatie. In de vier wijken ligt dit aandeel gedurende de gehele periode onder het Nederlands gemiddelde. Hierbij laat Atolwijk geen verbetering zien in het aandeel inwoners met een startkwalificatie. Het opleidingsniveau van de gefuseerde wijk Waterwijk-Landerijen lag in 2020 hoger dan Waterwijk op zichzelf. Daarna liet de wijk geen verbetering meer zien.

Het aandeel inwoners met een startkwalificatie kan gevolgen hebben voor de sociale participatie. Personen met een startkwalificatie participeren gemiddeld vaker op de arbeidsmarkt en in de samenleving.

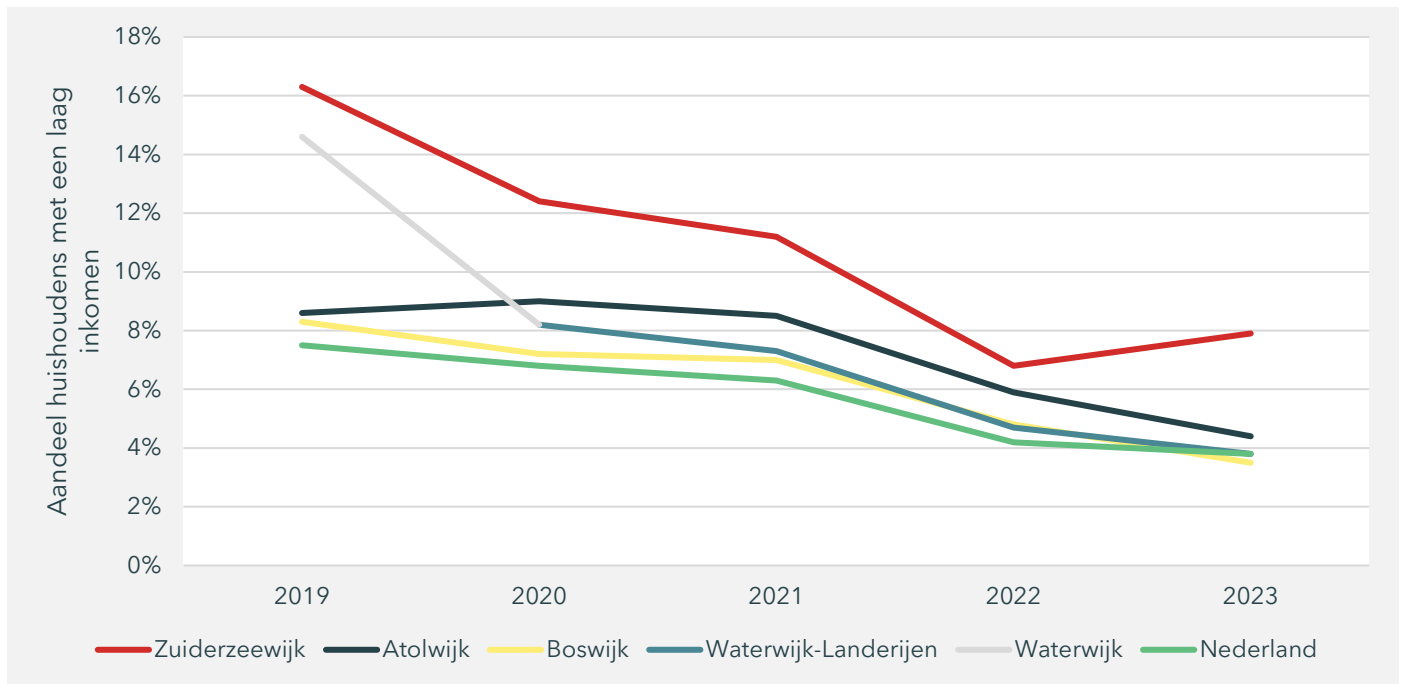
Er zijn verschillende mogelijke verklaringen voor het achterblijvende aandeel inwoners met een startkwalificatie in Lelystad-Oost. Er is mogelijk een beperkte instroom in vervolgonderwijs in Lelystad-Oost. Dit kan echter ook samenhangen met een selectieve uitstroom. Inwoners met een startkwalificatie verlaten mogelijk de wijk. Structurele verbetering vraagt daarom niet alleen om het stimuleren van onderwijsdeelname, maar ook om het behouden van deze groep. Dit vereist passende werkgelegenheid, kwalitatieve huisvesting en voorzieningen die aansluiten bij de leefstijl en voorkeuren van deze groep.

Ontwikkeling huishoudens met een laag inkomen

Om lage inkomens te analyseren sluiten we aan bij de CBS-definitie van een laag huishoudinkomen. Het gaat hierbij om gestandaardiseerde inkomens, herleid naar het prijspeil van 2000. Dit betekent dat het inkomen van huishoudens wordt gecorrigeerd voor verschillen in huishoudsamenstelling zodat inkomens onderling beter vergelijkbaar zijn. Een huishouden wordt als laag inkomen geclassificeerd wanneer dit gestandaardiseerde inkomen lager is dan 9.249 euro.

Figuur 2.2 laat zien dat het aandeel huishoudens met een laag inkomen in alle wijken van Lelystad-Oost over de periode 2019–2023 afneemt. Deze ontwikkeling sluit aan bij de landelijke trend, waar eveneens sprake is van een lichte daling. In Boswijk en Waterwijk-Landerijen is het aandeel huishoudens met een laag inkomen in 2023 zelfs gedaald tot ongeveer het niveau van het Nederlands gemiddelde. Atolwijk laat, na een tijdelijke verslechtering, eveneens weer een daling zien richting het landelijk gemiddelde.

Figuur 2.2 Het aandeel huishoudens met een laag inkomen daalt in Lelystad-Oost

Bron: CBS StatLine, bewerking door SEO Economisch Onderzoek

Noot: Deze figuur toont het aandeel huishoudens met een laag inkomen van de wijken in Lelystad-Oost. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen wordt bepaald door het inkomen om te rekenen naar het gestandaardiseerde inkomen en te herleiden naar het prijspeil in 2000. Het uiteindelijke gestandaardiseerde jaarinkomen is laag als het minder is dan 9.249 euro. In 2019 zijn Landerijen en Waterwijk nog aparte wijken. Vanaf 2020 zijn Landerijen en Waterwijk samengevoegd.

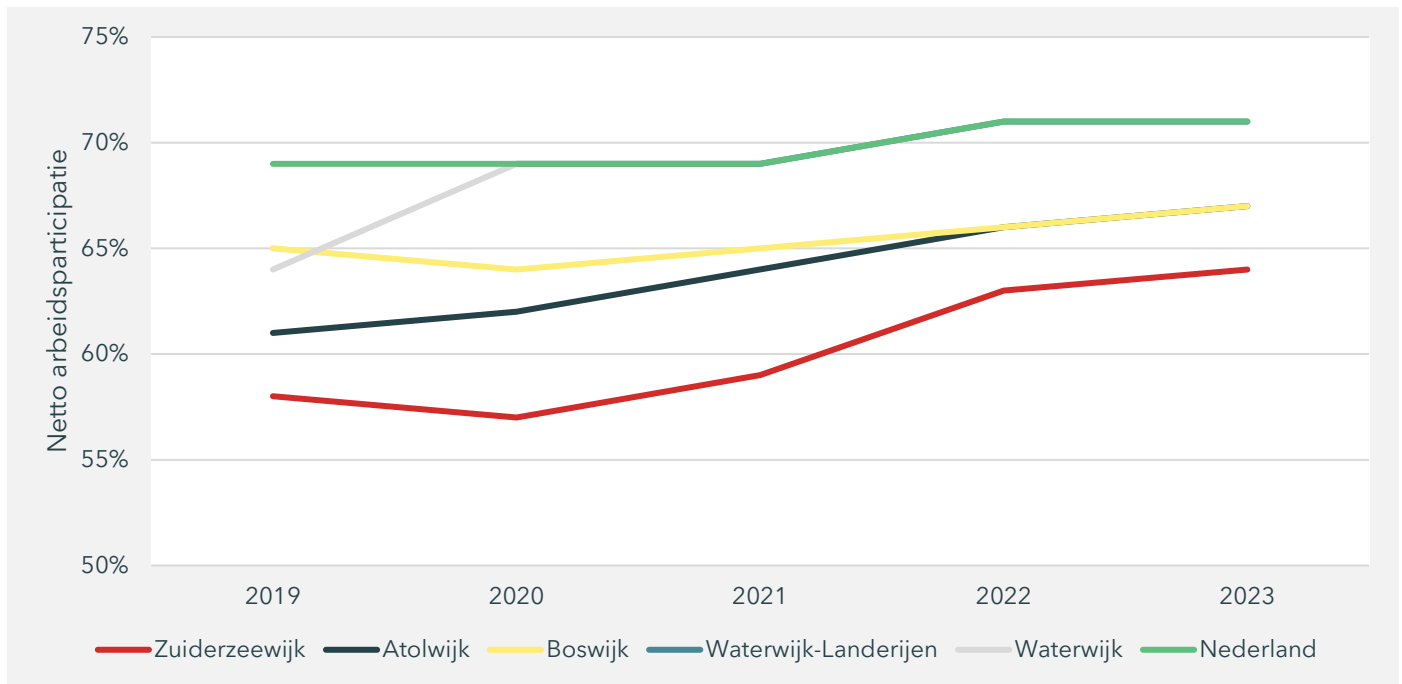
Zuiderzeewijk wijkt echter af van dit algemene beeld. Deze wijk start met het hoogste aandeel huishoudens met een laag inkomen en laat aanvankelijk een sterke daling zien. Maar in 2023 is sprake van een toename. Dit suggereert dat de positie van huishoudens met lage inkomens in Zuiderzeewijk kwetsbaarder is en minder stabiel verbeterd dan in de andere wijken. Daarmee vraagt juist deze wijk blijvende en gerichte aandacht in het armoedebeleid.

Bij de interpretatie van de trend in Waterwijk-Landerijen is een kanttekening nodig. De sterke daling tussen 2019 en 2020 hangt samen met een wijziging in de afbakening van de wijk in de CBS-data. Waar in 2019 alleen Waterwijk is meegenomen, wordt vanaf 2020 ook Landerijen hieraan toegevoegd. Landerijen is een relatief nieuwe buurt met meer koopwoningen en hogere inkomens, waardoor het aandeel huishoudens met een laag inkomen gemiddeld lager uitvalt. De sprong in 2020 is dus deels een administratief effect.

Ontwikkeling netto arbeidsparticipatie

Figuur 2.3 laat de ontwikkeling van de netto arbeidsparticipatie zien in de vier wijken van Lelystad-Oost over de periode 2019-2023. In alle wijken is sprake van een stijgende trend, wat wijst op een toenemende deelname aan de arbeidsmarkt. Deze ontwikkeling sluit aan bij het landelijke beeld, waar de netto arbeidsparticipatie in dezelfde periode eveneens toeneemt.

Figuur 2.3 De netto arbeidsparticipatie in Lelystad-Oost maakt een inhaalslag op het Nederlands gemiddelde

Bron: CBS StatLine, bewerking door SEO Economisch Onderzoek

Noot: De netto arbeidsparticipatie betreft het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking. In 2019 zijn Landerijen en Waterwijk nog aparte wijken. Vanaf 2020 zijn Landerijen en Waterwijk samengevoegd.

Tegelijkertijd verschillen de wijken in zowel het niveau als het tempo van deze groei. Atolwijk laat de sterkste stijging zien, van circa 61 procent in 2019 naar 67 procent in 2023. Dit duidt op een duidelijke toename in economische participatie. Ook Zuiderzeewijk maakt een inhaalslag: na een lichte daling in de eerste jaren neemt de arbeidsparticipatie vanaf 2020 relatief sterk toe. Ondanks deze groei blijft Zuiderzeewijk gedurende de gehele periode de wijk met de laagste arbeidsparticipatie.

Boswijk start op een relatief hoger niveau, maar de groei is gematigder dan in Atolwijk en Zuiderzeewijk. In de loop van de tijd convergeert Boswijk naar een middenpositie, vergelijkbaar met Atolwijk. Waterwijk-Landerijen komt daarentegen uit op een niveau dat dicht bij het landelijk gemiddelde ligt. Hierbij is opnieuw een kanttekening op zijn plaats: vóór de samenvoeging met Landerijen lag de arbeidsparticipatie in Waterwijk lager en dicht bij het niveau van Boswijk. Dit suggereert opnieuw dat vooral Waterwijk nog achterblijft op het landelijk gemiddelde.

3 Lelystad-Oost in perspectief

Lelystad-Oost scoort beter op sociaaleconomische indicatoren dan kwetsbare referentiewijken. Het stadsdeel heeft echter minder voorzieningen voor vrijetijdsbesteding en cultuur in de buurt.

Dit hoofdstuk plaatst de wijken van Lelystad-Oost in perspectief. We doen dit door ze te vergelijken met andere kwetsbare wijken in Nederland. In Paragraaf 3.1 bespreken we de verschillen tussen deze wijken in demografie, sociaaleconomische positie en leefomgeving. Daarna volgt in Paragraaf 3.2 een meerjarige vergelijking die laat zien hoe kenmerken zich in de tijd ontwikkelen.

3.1 Vergelijking met andere kwetsbare wijken

Net zoals in het vorige hoofdstuk gebruiken we CBS StatLine-data om te kijken naar relevante indicatoren (CBS, 2025). Hiermee vergelijken we de wijken in Lelystad-Oost met andere kwetsbare wijken, waaronder drie Vogelaarwijken (Ministerie van VROM, 2007). Het doel is om te bepalen op welke onderdelen Lelystad-Oost achterblijft in vergelijking met andere kwetsbare wijken in het land, en waar het gebied relatief gunstiger scoort.

De vier referentiewijken zijn Osdorp-Midden (Amsterdam), de Schildersbuurt¹ (Den Haag), Vreewijk (Rotterdam) en Overvecht (Utrecht). We selecteren deze wijken omdat zij, net als Lelystad-Oost, te maken hebben met sociaaleconomische kwetsbaarheden in een stedelijke context. Daarbij geldt dat de Schildersbuurt, Overvecht en Vreewijk zijn aangewezen als zogenaemde Vogelaarwijken.

Tabel 3.1 laat zien dat Lelystad-Oost op het merendeel van de indicatoren gunstiger scoort dan de geselecteerde referentiewijken. Daarmee neemt Lelystad-Oost een middenpositie in tussen het landelijk gemiddelde en de referentiewijken.

¹ Officieel is dit een wijk, ondanks dat de naam doet vermoeden dat het om een buurt gaat.

Tabel 3.1 Lelystad-Oost scoort sociaaleconomisch beter dan andere kwetsbare wijken in stedelijke gebieden

Eigenschappen	Lelystad-Oost gemiddeld	Osdorp- Midden	Schildersbuurt	Vreewijk	Overvecht
Demografie					
Migratieachtergrond buiten Europa (%)	34	68	81	43	54
Aandeel gezinnen met kinderen (%)	37	34	38	29	29
Aandeel jongeren (15-25) (%)	14	15	15	12	14
Gepensioneerd (%)	23	17	20	25	19
Bevolkingsdichtheid	3.224	14.994	21.079	7.570	4.310
Afstand tot voorzieningen					
Afstand tot museum (km)	5,6	4,1	2,4	2,0	3,1
Afstand tot restaurant (km)	1,0	0,3	0,3	0,5	0,4
Afstand tot podiumkunsten (km)	2,3	1,6	1,3	1,5	3,0
Afstand tot basisonderwijs (km)	0,6	0,4	0,4	0,6	0,6
Afstand tot voortgezet onderwijs (km)	1,5	1,1	0,6	0,9	1,5
Afstand tot treinstation (km)	2,9	4,3	1,7	2,4	2,7
Opleidingsniveau					
Zonder startkwalificatie (%)	34	32	51	39	34
Mbo-niveau 2 t/m 3, havo of vwo (%)	45	37	32	42	36
Hbo of universiteit (%)	21	31	17	18	31
Overig					
Aandeel huurwoningen (%)	40	73	81	86	79
Aantal misdrijven per inwoner 2024	0,04	0,05	0,07	0,07	0,06
Sociaaleconomische status van wijken	-0,198	-0,345	-0,827	-0,592	-0,488
Gemiddelde WOZ-waarde (2024) *1000	325	374	253	262	293
Netto arbeidsparticipatie	67	64	53	59	62
Huishoudens met laag inkomen (%)	4,9	12,1	11,2	7,4	7,9

Bron: CBS StatLine, bewerking door SEO Economisch Onderzoek

Noot: Bovenstaande tabel vergelijkt verschillende onderdelen van Lelystad-Oost en de referentiewijken. Hieronder valt ook de sociaaleconomische status in wijken, wat een numerieke indicator geeft van een wijk op basis van welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden van huishoudens. Het totaal aantal misdrijven in Vreewijk is niet volledig accuraat, aangezien het als onderdeel van Rotterdam is gemeten en niet afzonderlijk. Onder het kopje 'netto arbeidsparticipatie' wordt verwezen naar het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de gehele bevolking.

Osdorp-Midden wijkt op meerdere punten af van Lelystad-Oost. De wijk is demografisch jonger en internationaler, met een hoger aandeel jongeren en inwoners met een migratieachtergrond buiten Europa, en een lager aandeel gepensioneerden. Sociaaleconomisch scoort Osdorp-Midden zwakker: de SES-score en netto arbeidsparticipatie liggen lager en het aandeel huishoudens met een laag inkomen is hoger. Tegelijkertijd ligt het aandeel met een hbo- of wo-diploma juist hoger en ligt de gemiddelde WOZ-waarde hoger. Dit wijst op een grotere sociaaleconomische ongelijkheid binnen de Amsterdamse wijk.

De Schildersbuurt heeft de zwakste sociaaleconomische positie van de onderzochte wijken. De SES-score is zeer laag, de arbeidsparticipatie blijft duidelijk achter en het aandeel inwoners zonder startkwalificatie is hoog. Ook het aandeel huurwoningen ligt aanzienlijk hoger dan in Lelystad-Oost. Demografisch vertoont de wijk overeenkomsten, maar het aandeel inwoners met een niet-Europese migratieachtergrond is beduidend hoger en de bevolkingsdichtheid ligt bijna zeven keer hoger.

Ook Vreewijk scoort op meerdere sociaaleconomische indicatoren lager dan Lelystad-Oost. De SES-score is duidelijk negatiever, het aandeel huurwoningen is het hoogst van de onderzochte wijken en zowel de WOZ-waarde als de arbeidsparticipatie liggen lager. Demografisch valt op dat Vreewijk een kleiner aandeel jongeren en gezinnen met kinderen heeft, en juist een groter aandeel gepensioneerden.

Overvecht laat een gemengd beeld zien. De sociaaleconomische positie is zwakker dan in Lelystad-Oost, met een lagere SES-score, een hoger aandeel huishoudens met een laag inkomen en een lagere arbeidsparticipatie. Daar staat tegenover dat het opleidingsniveau hoger ligt. Ook hier is het aandeel inwoners met een migratieachtergrond buiten Europa groter dan in Lelystad-Oost.

Een belangrijk verschil is de afstand tot voorzieningen. In Lelystad-Oost liggen voorzieningen zoals musea, restaurants en cultureel aanbod gemiddeld verder weg dan in de referentiewijken. Dit suggereert dat bewoners verder moeten reizen voor vrijetijdsbesteding en deze activiteiten mogelijk vaker buiten Lelystad zoeken. Een sterker aanbod van voorzieningen kan bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het gebied voor huishoudens met een sterkere sociaaleconomische positie.

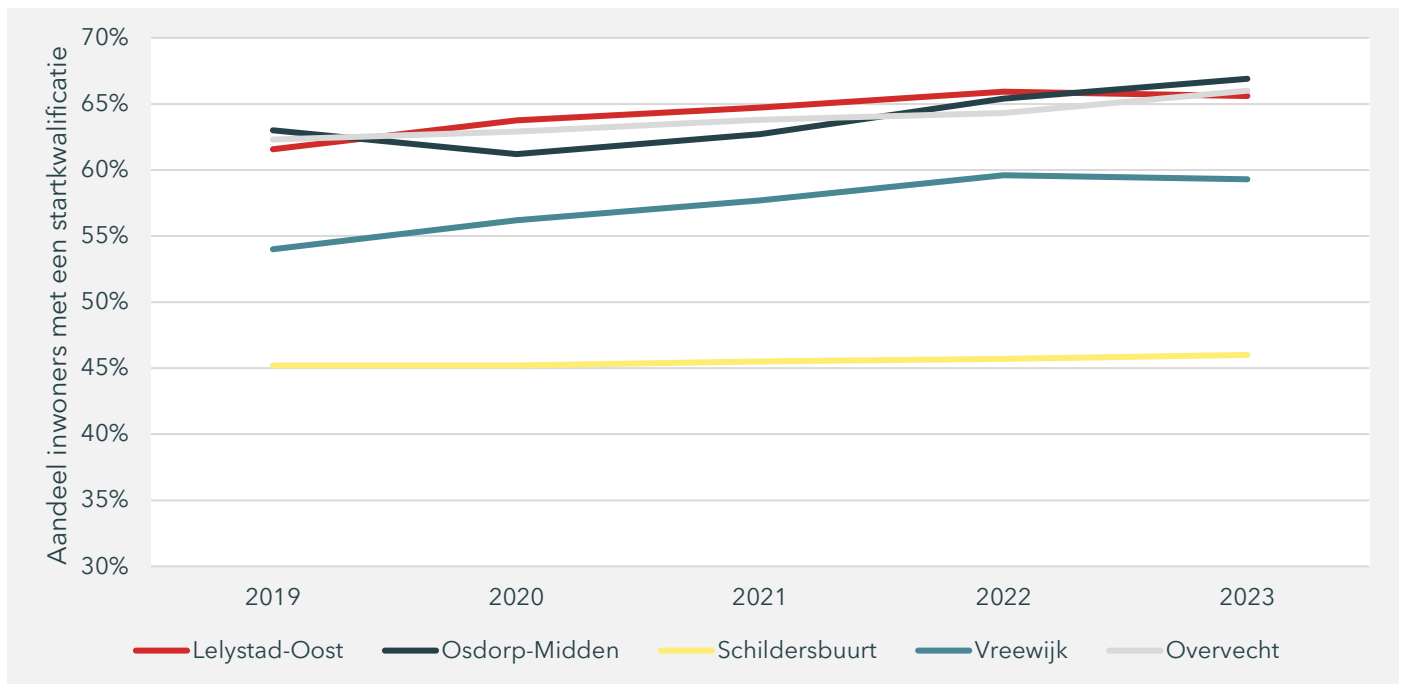
3.2 Vergelijking van trends

Verder gebruiken we de CBS StatLine-data over meerdere jaren om verschillen in ontwikkeling tussen de referentiewijken en Lelystad-Oost zichtbaar te maken. De analyse richt zich, net als in het vorige hoofdstuk, op de ontwikkeling van het opleidingsniveau, lage inkomens en de netto arbeidsparticipatie.

Ontwikkeling aandeel met een startkwalificatie

Figuur 3.2 toont dat het aandeel inwoners met een startkwalificatie in Lelystad-Oost gedurende de hele periode hoger ligt dan in de referentiewijken. Tegelijkertijd verschilt het ontwikkelpatroon tussen de gebieden.

Figuur 3.1 Lelystad-Oost heeft een hoger aandeel met een startkwalificatie, maar Osdorp-Midden en Overvecht lopen de achterstand in

Bron: CBS StatLine, bewerking door SEO Economisch Onderzoek

Noot: Een startkwalificatie is een diploma op minimaal mbo-niveau 2, havo- of vwo-niveau. Dit geldt als het minimale niveau voor duurzame deelname aan de arbeidsmarkt.

Lelystad-Oost start in 2019 al op een relatief hoog niveau en laat vervolgens een geleidelijke en stabiele stijging zien. Osdorp-Midden en Overvecht beginnen op een vergelijkbaar niveau, maar laten vanaf 2020 een sterkere groei zien. Hierdoor lopen deze wijken de aanvankelijke achterstand in en ligt het aandeel inwoners met een startkwalificatie in 2023 ongeveer op hetzelfde niveau als in Lelystad-Oost.

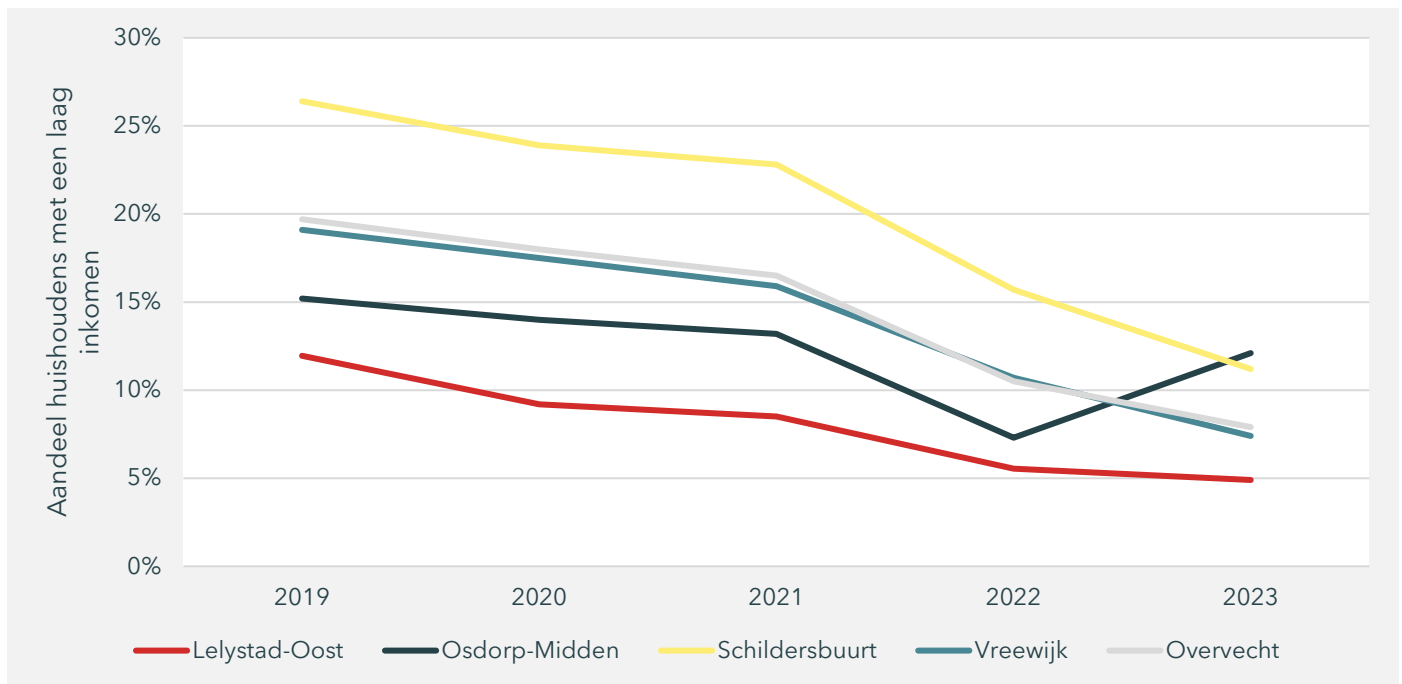
De Schildersbuurt blijft duidelijk achter. Deze wijk heeft gedurende de hele periode het laagste aandeel inwoners met een startkwalificatie en laat bovendien nauwelijks groei zien. Dit wijst op een structureel zwakkere uitgangspositie op het gebied van onderwijs.

Vreewijk volgt in eerste instantie een vergelijkbare positieve trend als Lelystad-Oost, Osdorp-Midden en Overvecht. Vanaf 2021 vlakt de groei echter af, waardoor het aandeel inwoners met een startkwalificatie in 2023 achterblijft ten opzichte van deze gebieden.

Ontwikkeling huishoudens met laag inkomen

Figuur 3.2 laat zien dat het aandeel huishoudens met een laag inkomen in alle onderzochte gebieden tussen 2019 en 2023 afneemt. Deze dalende trend is het sterkst zichtbaar in de Schildersbuurt, Overvecht en Vreewijk. Osdorp-Midden en Lelystad-Oost vertonen een gestage afname. Alleen in Osdorp-Midden stijgt het aandeel in 2023 plotseling tot het hoogste niveau van alle gebieden.

Figuur 3.2 Lelystad-Oost heeft minder huishoudens met een laag inkomen en de verschillen met referentiewijken nemen af

Bron: CBS StatLine, bewerking door SEO Economisch Onderzoek

Noot: Het aandeel huishoudens met een laag inkomen wordt bepaald door het inkomen om te rekenen naar het gestandaardiseerde inkomen en te herleiden naar het prijspeil in 2000. Het uiteindelijke gestandaardiseerde jaarinkomen is laag als het minder is dan 9.249 euro.

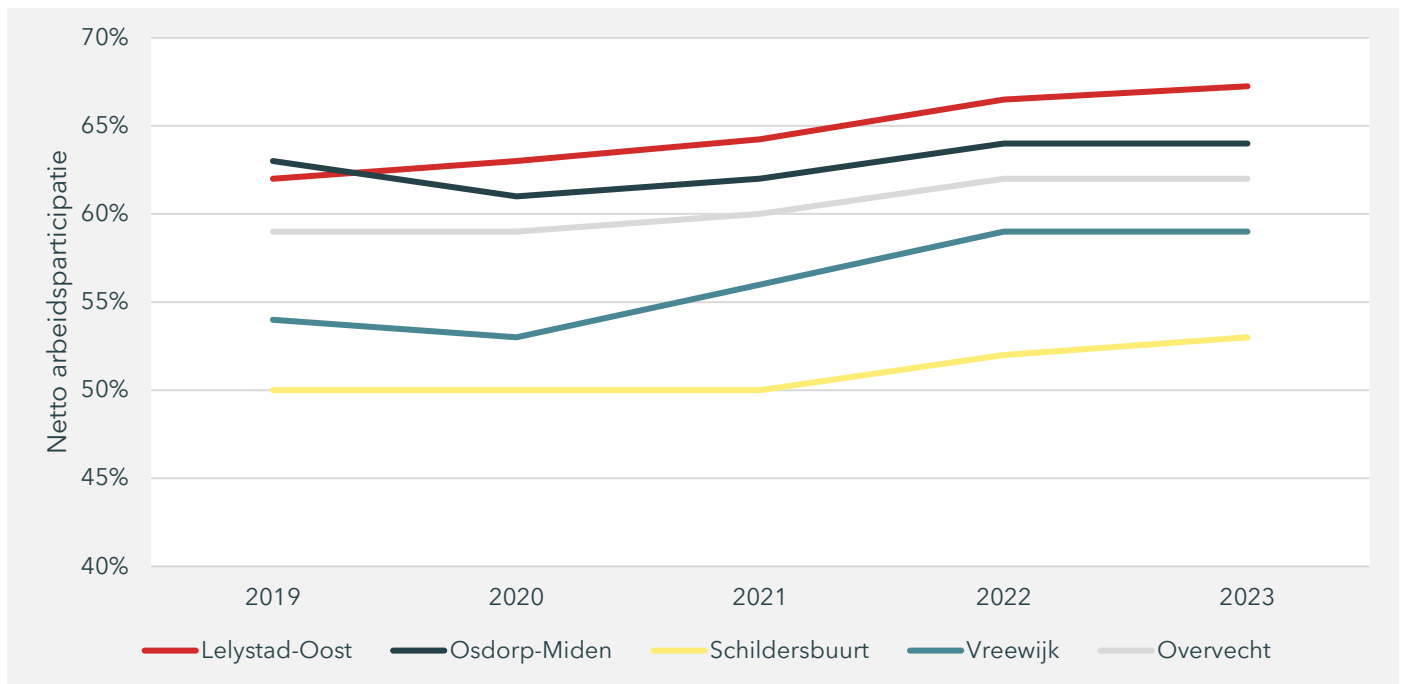
Het blijkt dat de verschillen tussen de gebieden in de tijd kleiner worden. Waar de Schildersbuurt en Overvecht in 2019 nog duidelijk hogere aandelen lage inkomens kennen, convergeren de percentages naar elkaar in 2022 en 2023. In 2023 liggen de waarden van de meeste wijken dicht bij elkaar, al blijft de Schildersbuurt relatief hoger en laat Osdorp-Midden een stijging zien na een eerdere daling.

Deze ontwikkeling wijst erop dat de sociaaleconomische verschillen tussen kwetsbare stedelijke gebieden in zekere mate afnemen. Tegelijkertijd blijven er duidelijke verschillen bestaan, wat betekent dat gerichte aandacht voor armoedeproblematiek in specifieke wijken, zoals de Schildersbuurt en in mindere mate Osdorp-Midden, noodzakelijk blijft.

Ontwikkeling netto arbeidsparticipatie

Figuur 3.3 toont de ontwikkeling van de netto arbeidsparticipatie in Lelystad-Oost en de referentiewijken over de periode 2019-2023. In alle gebieden is sprake van een stijgende trend. Tegelijkertijd zijn er verschillen zichtbaar in het niveau.

Figuur 3.3 De netto arbeidsparticipatie ligt het hoogst in Lelystad-Oost en het verschil met referentiewijken blijft ongeveer gelijk

Bron: CBS StatLine, bewerking door SEO Economisch Onderzoek

Noot: De netto arbeidsparticipatie betreft het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking.

Lelystad-Oost heeft gedurende de hele periode de hoogste netto arbeidsparticipatie van de onderzochte wijken. Bovendien laat het gebied een stabiele en geleidelijke groei zien, zonder grote schommelingen. In de referentiewijken verloopt de ontwikkeling minder consistent. Zo laat Osdorp-Midden aanvankelijk een lichte daling zien voordat de participatie weer toeneemt, terwijl de groei in Schildersbuurt en Vreewijk op een lager niveau plaatsvindt. Overvecht volgt een meer geleidelijke stijging, maar blijft onder het niveau van Lelystad-Oost.

Opvallend is dat het verschil tussen Lelystad-Oost en de referentiewijken in de tijd relatief constant blijft. Hoewel alle gebieden vooruitgang boeken, slagen de referentiewijken er niet in om de voorsprong van Lelystad-Oost te verkleinen.

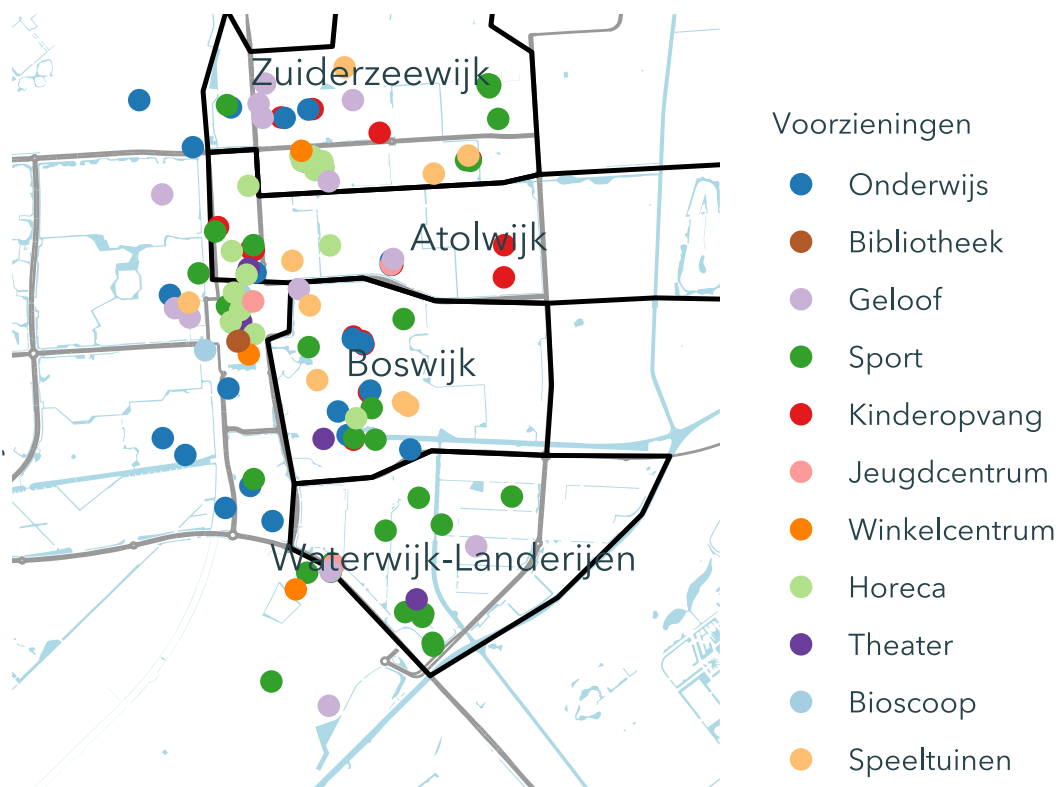
4 Aanbod van voorzieningen in Lelystad-Oost

Het aanbod van sociale voorzieningen is beperkt, met name in Atolwijk en Waterwijk-Landerijen. Vooral culturele en vrijetijdsvoorzieningen zijn schaars in alle wijken binnen Lelystad-Oost. Dit beperkt de aantrekkelijkheid van het stadsdeel en kan de sociale participatie onder druk zetten.

Dit hoofdstuk analyseert het aanbod van voorzieningen in Lelystad-Oost. Voorzieningen zoals onderwijs, sport en cultuur zijn belangrijk voor de ontwikkeling en sociale participatie van jongeren, die vaak afhankelijk zijn van het aanbod in hun directe leefomgeving. Dit geldt in het bijzonder voor gezinnen met een lagere mobiliteit. Een beperkt of moeilijk bereikbaar aanbod kan de participatie van deze groepen belemmeren.

Figuur 4.1 laat de spreiding van voorzieningen zien, verdeeld over onderwijs en ontwikkeling, sport en jeugd, en vrije tijd en cultuur. De beschikbaarheid verschilt per wijk, maar neemt over het algemeen toe naarmate de afstand tot het Stadshart (centrum) kleiner is.

Figuur 4.1 Het aanbod van sociale voorzieningen verschilt per wijk in Lelystad-Oost

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op Google Maps, Sportbedrijf Lelystad en andere openbare bronnen

Noot: Onder horeca vallen alleen restaurants en cafés. Onder onderwijs valt het primaire, secundaire en tertiaire onderwijs. Bij sportgelegenheden horen buitensportvelden, sportverenigingen en sportaccommodaties. Op sommige postcodes zijn meerdere voorzieningen van hetzelfde type. Dit is niet zichtbaar in de figuur.

Onderwijs en ontwikkeling

De voorzieningen voor onderwijs en ontwikkeling in Lelystad-Oost zijn ongelijk verdeeld over de wijken. Boswijk beschikt over het grootste aantal onderwijsvoorzieningen, terwijl Atolwijk en Waterwijk-Landerijen een beperkter aanbod hebben. Zuiderzeewijk neemt een middenpositie in. Voor jongeren in Atolwijk en Waterwijk-Landerijen betekent dit dat onderwijsvoorzieningen vaker verder van huis liggen. In Boswijk liggen geloofsinstellingen juist relatief verder weg. Tot slot is er één bibliotheek in Lelystad, gelegen in het Stadshart.

Sport en jeugd

Sportvoorzieningen zijn vooral geconcentreerd in Zuiderzeewijk en Waterwijk-Landerijen. Zuiderzeewijk telt het grootste aantal sportgelegenheden, terwijl Atolwijk nauwelijks sportvoorzieningen binnen de wijkgrenzen heeft. Boswijk heeft een gemiddeld aanbod. In wijken met minder sport- en jeugdvoorzieningen zijn jongeren vaker aangewezen op andere delen van Lelystad-Oost.

Kinderopvang is over het algemeen goed aanwezig in Lelystad-Oost, met uitzondering van Waterwijk-Landerijen. Dit is opvallend omdat deze wijk juist het hoogste aandeel gezinnen met kinderen heeft. Meer kinderopvanglocaties in de buurt kunnen de aantrekkelijkheid van Waterwijk-Landerijen vergroten. Hetzelfde geldt voor de aanwezigheid van speeltuinen: deze zijn maar beperkt aanwezig in Waterwijk-Landerijen. Buurt- en jeugdcentra zijn daarentegen redelijk gelijkmatig over de wijken verdeeld.

Vrije tijd en cultuur

Het aanbod van culturele en vrijetijdsvoorzieningen is beperkt en sterk geconcentreerd in het centrum. Zuiderzeewijk beschikt over relatief veel horeca, terwijl het aanbod hiervan in Atolwijk en Boswijk beperkt blijft tot enkele voorzieningen. Waterwijk-Landerijen kent slechts een zeer beperkt cultureel aanbod. Voor jongeren betekent dit dat ontmoetingsplekken en vrijetijdsactiviteiten vaak buiten de eigen wijk liggen, waardoor zij grotendeels zijn aangewezen op voorzieningen in het Stadshart.

Totaalscore

De beperkte aanwezigheid van culturele en vrijetijdsvoorzieningen vormt een knelpunt in Lelystad-Oost. Alle wijken scoren op dit aspect relatief laag, wat de aantrekkelijkheid van het stadsdeel kan beperken. Tabel 4.2 vat de bevindingen samen door per wijk een score toe te kennen aan drie typen voorzieningen.

Tabel 4.2 De aanwezigheid van sociale voorzieningen is beperkt in Atolwijk en Waterwijk-Landerijen

Voorzieningen	Zuiderzeewijk	Atolwijk	Boswijk	Waterwijk-Landerijen
Onderwijs en ontwikkeling (Onderwijs, bibliotheek, geloof)	+	+/-	++	+/-
Sport en jeugd (Sport, opvang, jeugd)	+	+/-	+	+/-
Vrije tijd en cultuur (Winkels, horeca, cultuur)	-	-	--	--
Totaalscore	+	-	+	--

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op Google Maps, Sportbedrijf Lelystad en andere openbare bronnen

Noot: Deze tabel geeft de wijken in Lelystad-Oost een score gebaseerd op de aanwezigheid van voorzieningen binnen drie categorieën. De scores lopen van zeer slecht “- -” naar zeer goed “++”.

Zuiderzeewijk en Boswijk beschikken over relatief meer voorzieningen, terwijl Atolwijk en Waterwijk-Landerijen achterblijven. In Atolwijk is het aanbod vooral beperkt in delen van de wijk die verder van het centrum liggen. In Waterwijk-Landerijen bestaat het aanbod vooral uit sportvoorzieningen, waardoor bewoners voor andere activiteiten vaker afhankelijk zijn van voorzieningen buiten de wijk.

De verschillen tussen wijken betekenen dat jongeren en jongvolwassenen niet overal in gelijke mate toegang hebben tot voorzieningen in hun directe leefomgeving. Met name in Atolwijk en Waterwijk-Landerijen kan de beperkte nabijheid van voorzieningen een drempel vormen voor deelname aan activiteiten. Dit vergroot het risico dat sociale participatie achterblijft in Lelystad-Oost.

Daarbij is het van belang te benadrukken dat deze analyse uitsluitend kijkt naar de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen. Verschillen in kwaliteit, omvang, betaalbaarheid, toegankelijkheid en aantrekkelijkheid blijven buiten beschouwing. Dit betekent dat de feitelijke impact op sociale participatie van voorzieningen in de praktijk kan afwijken van het beeld dat we hier schetsen.

5 Ervaringen van jongvolwassenen in Lelystad-Oost

De bereikte jongvolwassenen in Lelystad-Oost participeren over het algemeen actief via (vrijwilligers)werk, opleiding en activiteiten en weten meestal waar ze terecht kunnen voor hulp. Tegelijkertijd ervaren zij bij deelname aan activiteiten vooral praktische drempels en worden sociale verbondenheid en rolmodellen binnen de eigen kring gevonden.

5.1 Doel en opzet enquête

Ter aanvulling op voorgaande hoofdstukken hebben we een vragenlijst uitgezet onder inwoners van de Zuiderzeewijk, Atolwijk, Boswijk en Waterwijk-Landerijen binnen de leeftijdsgroep 18-35 jaar. De enquête biedt inzicht in de ervaringen van jongvolwassenen in Lelystad-Oost en vormt een aanvulling op de kwantitatieve analyses.

De vragenlijst behandelt thema's die samenhangen met de sociaaleconomische positie en leefomgeving van jongvolwassenen. Het gaat onder meer om deelname aan sport, cultuur en andere activiteiten, ervaren drempels bij deelname hieraan, gebruik van voorzieningen, sociale omgeving, identiteit en rolmodellen. In Bijlage A.2 is de vragenlijst opgenomen.

We hebben de enquête via de communicatiekanalen van Sportbedrijf Lelystad verspreid, waaronder e-mail en sociale media. Deelname was vrijwillig en de antwoorden zijn anoniem verwerkt. Bij het volledig invullen van de vragenlijst maakten respondenten kans op vier gratis toegangkaartjes tot het zwembad De Koploper in Lelystad. Zie Bijlage A.1 voor een nadere toelichting op de uitvraag.

5.2 Kenmerken van de respondenten

In totaal hebben 68 jongvolwassenen uit Lelystad-Oost de vragenlijst ingevuld. Respondenten konden vragen overslaan en kregen, afhankelijk van eerder gegeven antwoorden, slechts een deel van de vragen voorgelegd. Hierdoor varieert het aantal respondenten per vraag. Tabel B.1 in de bijlage geeft een overzicht van de antwoorden op alle enquêtevragen.

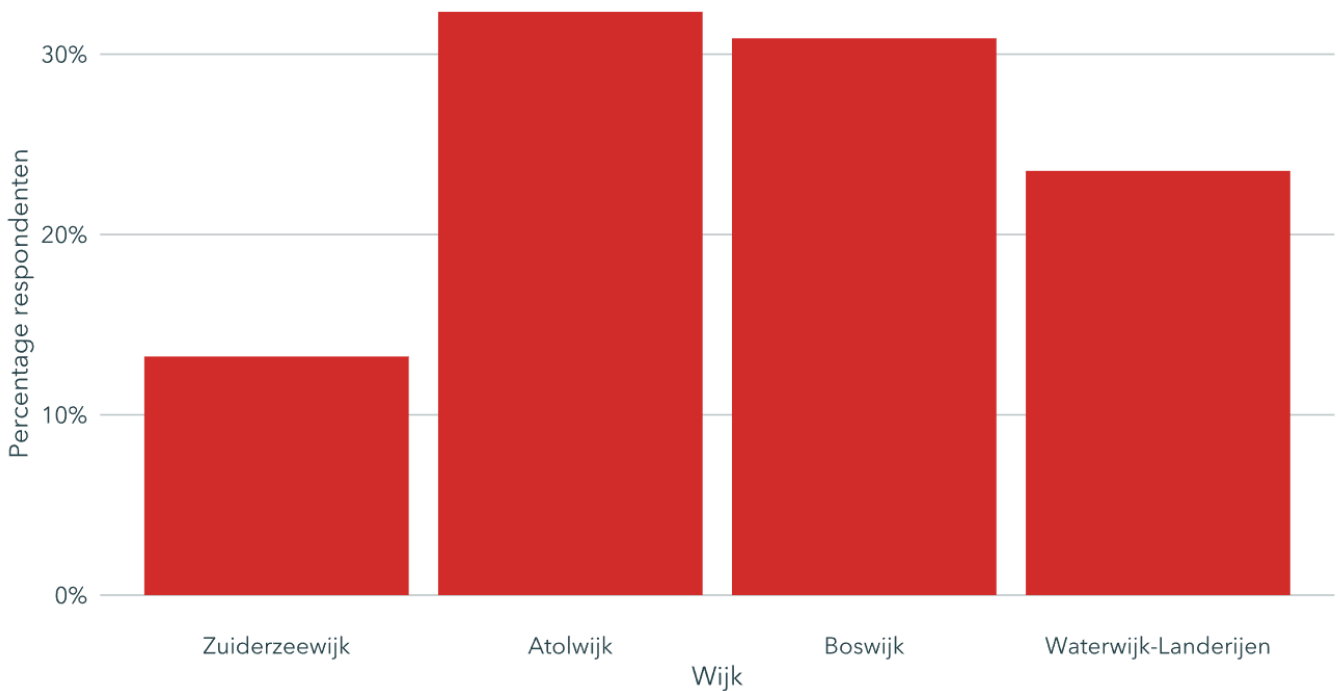
De gemiddelde leeftijd van de respondenten bedraagt 28 jaar. Jongvolwassenen in de leeftijdscategorie 28 tot 35 jaar zijn relatief sterk vertegenwoordigd, terwijl het aandeel respondenten onder de 20 jaar beperkt is. De leeftijdsverdeling (zie Figuur B.1) is daarmee rechtsscheef. Deze scheve verdeling sluit aan bij het beeld van Sportbedrijf Lelystad dat jongere doelgroepen lastig te bereiken zijn. Daarnaast kan de oververtegenwoordiging van de oudere leeftijdsgroep samenhangen met de ingezette prikkel (beloning voor het invullen, zie Bijlage A.1).

Wat betreft de woonsituatie woont het grootste deel van de respondenten samen met een partner (44 procent). Daarnaast woont 21 procent bij beide ouders en 6 procent bij één ouder. Een kleiner deel woont alleen (9 procent).

of met vrienden of huisgenoten (3 procent), terwijl 18 procent een andere/overige woonsituatie heeft. Ongeveer de helft van de respondenten heeft één of meerdere kinderen.

De geografische spreiding van de respondenten (zie Figuur 5.1) laat zien dat de meeste deelnemers woonachtig zijn in Atolwijk en Boswijk (beide ruim 30 procent). Daarna volgen Waterwijk-Landerijen met ruim 20 procent en Zuiderzeewijk met ruim 10 procent.

Figuur 5.1 De meeste respondenten wonen in Atolwijk en Boswijk

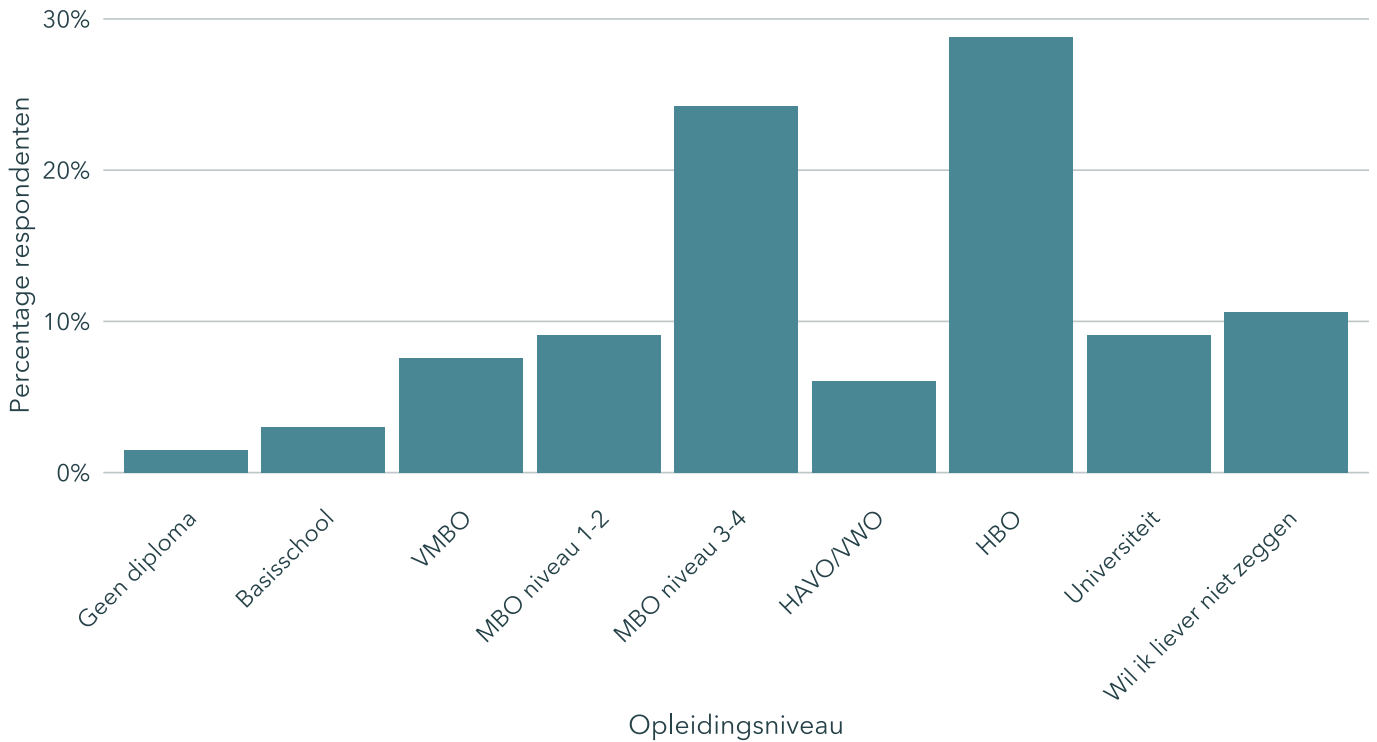

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: 68 respondenten.

Ten aanzien van de hoogst behaalde of huidige opleiding (zie Figuur 5.2) blijkt dat het merendeel van de respondenten een middelbaar tot hoger opleidingsniveau heeft. Met name MBO (niveau 3 en 4) en HBO komen relatief vaak voor. Het aandeel respondenten met uitsluitend basisonderwijs (3 procent) of zonder startkwalificatie (2 procent) is beperkt.

Figuur 5.2 Hoogst behaalde of huidige opleiding: vooral MBO (3-4) en HBO

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Deze vraag is door 66 respondenten beantwoord.

Kwetsbare jongvolwassenen

In de analyse van de vragenlijst kijken we niet alleen naar de resultaten voor de totale groep respondenten, maar besteden we ook aandacht aan verschillen tussen groepen die mogelijk in een kwetsbaardere positie verkeren. Daarbij richten we ons in het bijzonder op jongvolwassenen zonder startkwalificatie. In deze rapportage beschouwen we respondenten zonder diploma of met als hoogst behaalde of huidige opleidingsniveau basisschool, VMBO of MBO 1-2 als een groep zonder startkwalificatie.²

Deze afbakening moet bovendien nadrukkelijk worden gezien als een smalle definitie van kwetsbaarheid. Kwetsbaarheid is breder dan opleidingsniveau alleen en kan ook samenhangen met bijvoorbeeld inkomen, gezondheid, sociale steun, woonsituatie of de aanwezigheid van schulden en zorgtaken. Tegelijkertijd is opleidingsniveau wel een relevante indicator, omdat een lagere opleiding vaak samenhangt met een minder sterke sociaaleconomische positie en een grotere afstand tot werk en maatschappelijke participatie. Om die reden kijken we in de verdere analyse of respondenten met en zonder startkwalificatie de vragenlijst op onderdelen verschillend hebben ingevuld.

Ongeveer 10 procent van de respondenten wilde het hoogst behaalde of huidige opleidingsniveau niet delen (Figuur 5.2). Deze groep is daarom niet meegenomen in de uitsplitsing naar startkwalificatie. Van de respondenten voor wie deze informatie wel beschikbaar is, valt 24 procent in de groep zonder startkwalificatie en 76 procent in de groep met startkwalificatie. Daarbij valt op dat respondenten met een startkwalificatie gemiddeld ouder zijn; in deze

² Officieel geldt MBO-2 als startkwalificatie. In de vragenlijst konden MBO-1 en -2 echter niet van elkaar worden onderscheiden, waardoor in deze analyse een grovere afbakening is gehanteerd dan beleidsmatig gebruikelijk is.

groep zijn relatief veel 30-plussers vertegenwoordigd (zie Figuur B.2). In de groep zonder startkwalificatie bevinden zich juist relatief veel jongere respondenten, met name onder de 25 jaar. Dit betekent dat verschillen tussen beide groepen mogelijk niet alleen samenhangen met opleidingsniveau, maar ook deels met leeftijd.

Ook naar achtergrondkenmerken zijn enkele kleine verschillen zichtbaar. Respondenten met en zonder startkwalificatie zijn vooral woonachtig in Boswijk en Atolwijk; dit zijn binnen beide groepen de twee meest vertegenwoordigde wijken (Figuur B.3). Daarna volgt Waterwijk-Landerijen, waar verhoudingsgewijs iets meer respondenten met een startkwalificatie wonen. Tot slot geldt voor Zuiderzeewijk een vergelijkbaar beeld als Waterwijk-Landerijen. Respondenten zonder startkwalificatie wonen relatief vaker alleen, terwijl respondenten met een startkwalificatie vaker samenwonen met een partner, al dan niet met kinderen (Figuur B.4). Ook hebben zij relatief iets vaker één of meer kinderen. Gezien de beperkte aantallen zijn deze verschillen klein en dienen zij vooral beschrijvend te worden opgevat.

Hoe representatief is de steekproef?

De enquête onder 68 jongvolwassenen biedt vooral **verkennende** inzichten en is niet zonder meer representatief voor alle jongvolwassenen in Lelystad-Oost. De respons is scheef naar wat oudere jongvolwassenen en lijkt ook naar wijk enigszins uit balans: Atolwijk en Boswijk zijn relatief sterk vertegenwoordigd, terwijl Waterwijk-Landerijen en Zuiderzeewijk minder sterk terugkomen in verhouding tot hun omvang binnen Lelystad-Oost.³ Omdat geslacht niet is uitgevraagd, kan de representativiteit op dit punt niet worden beoordeeld en blijven eventuele verschillen tussen mannen en vrouwen buiten beeld. Ook de uitsplitsing naar respondenten met en zonder startkwalificatie moet voorzichtig worden geïnterpreteerd: de subgroepen zijn klein, circa 10 procent van de respondenten ontbreekt door non-respons op opleiding.

De wijze van uitzetten heeft waarschijnlijk invloed gehad op de samenstelling van de respons. De vragenlijst is verspreid via de kanalen van Sportbedrijf Lelystad, waaronder sociale media, de maillijst van het zwembad en een QR-code in het zwembad. Daardoor zijn vermoedelijk vooral jongvolwassenen bereikt die al relatief betrokken zijn bij sportieve of andere activiteiten in en rond Lelystad-Oost. Ook de incentive in de vorm van gratis kaartjes voor vrij zwemmen kan bepaalde groepen extra hebben aangesproken, bijvoorbeeld respondenten met kinderen of jongvolwassenen met affiniteit met het zwembad. Tegelijkertijd zijn jongere jongvolwassenen en inwoners die minder verbonden zijn met deze netwerken of voorzieningen waarschijnlijk minder goed in beeld.

De uitkomsten zijn daarmee bruikbaar als signalerende input voor beleid, maar minder geschikt als zelfstandige basis voor harde uitspraken over de totale populatie jongvolwassenen in Lelystad-Oost of over precieze verschillen tussen subgroepen.

5.3 Resultaten

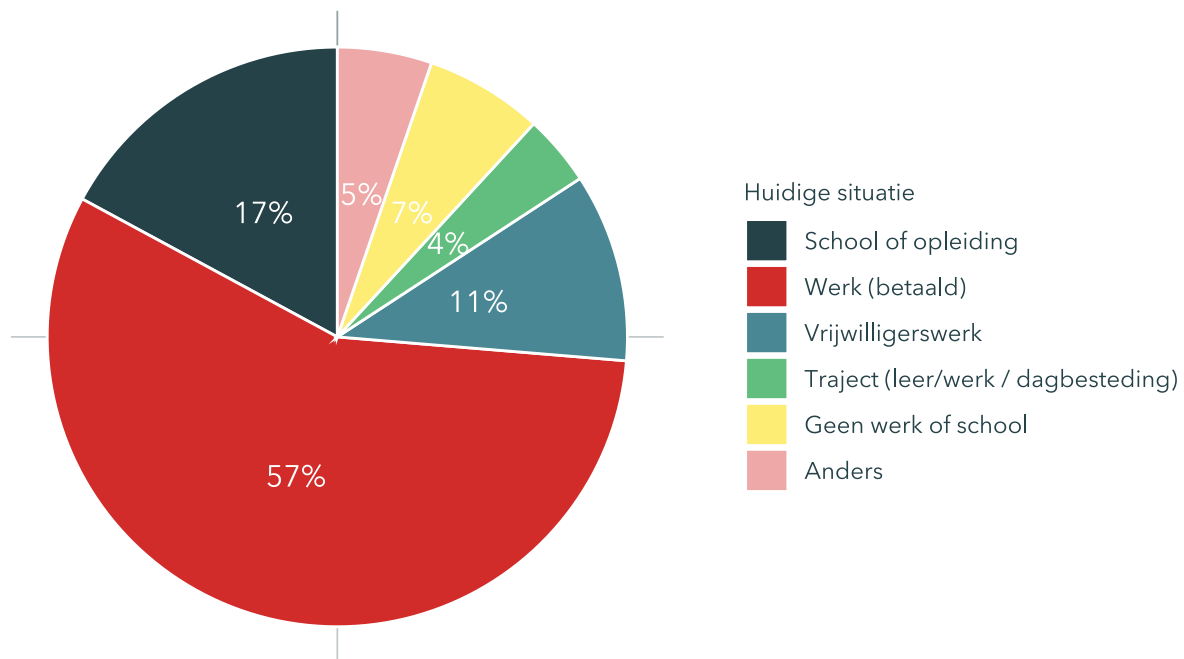
Deze paragraaf presenteert de resultaten van de enquête. Daarbij staat centraal hoe jongvolwassenen in Lelystad-Oost hun sociale omgeving ervaren en in hoeverre zij gebruikmaken van voorzieningen en ondersteuning. De resultaten geven inzicht in de sociale verbondenheid en de rol van rolmodellen in het dagelijks leven van jongvolwassenen.

³ Ter vergelijking: van alle inwoners van Lelystad-Oost woont circa 27% in Atolwijk, 27% in Boswijk, 29% in Waterwijk-Landerijen en 17% in Zuiderzeewijk. In de enquête liggen deze aandelen op respectievelijk 32,4%, 30,9%, 23,5% en 13,2%. Atolwijk en Boswijk zijn daarmee relatief sterker vertegenwoordigd, terwijl Waterwijk-Landerijen en Zuiderzeewijk relatief minder sterk terugkomen. Via [Kerncijfers wijken en buurten 2025 | CBS](#)

Participatie, daginvulling en ervaren belemmeringen

Na het uitvragen van enkele achtergrondkenmerken, zoomen we in op de antwoorden van respondenten met betrekking tot (maatschappelijke) participatie en daginvulling. Allereerst is gevraagd naar de huidige situatie van respondenten. Figuur 5.3 toont de resultaten.

Figuur 5.3 De meeste respondenten werken; een kleiner deel volgt een opleiding

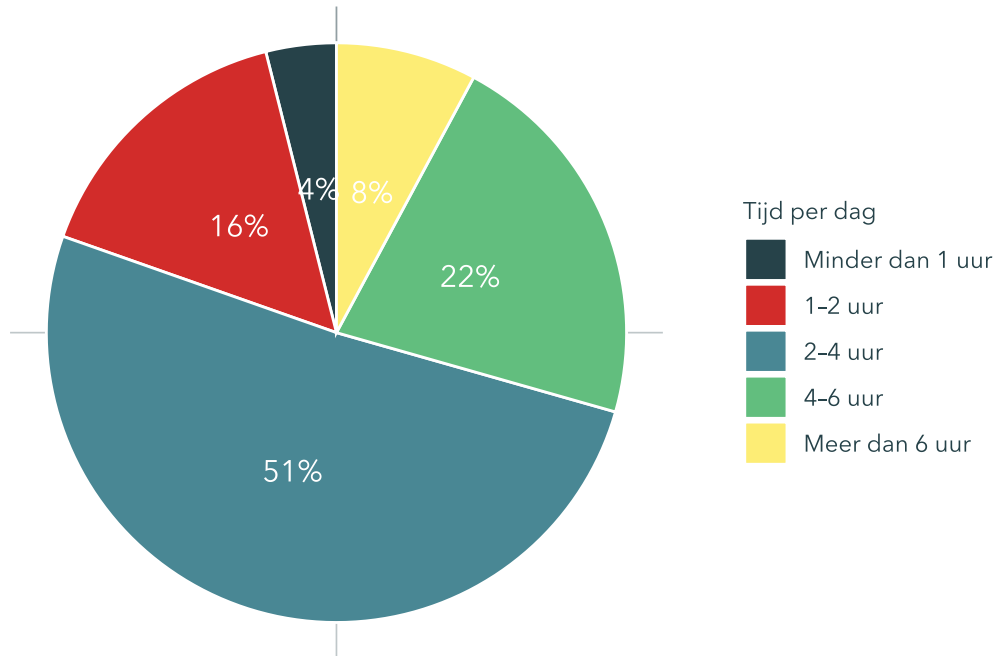
Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Deze vraag is door 68 respondenten beantwoord.

Meer dan de helft van de respondenten (57 procent) heeft betaald werk. Een kleinere groep volgt een opleiding (17 procent), doet vrijwilligerswerk (11 procent) of volgt een leer-, werk- of dagbestedingstraject (4 procent). Daarnaast geeft 7 procent van de respondenten aan momenteel werkloos te zijn en geen opleiding of traject te volgen. De meeste respondenten geven aan 3 tot 4 dagen per week naar school of (vrijwilligers)werk te gaan (49 procent). Bijna 30 procent doet dit fulltime (zie Tabel B.1). Dit wijst erop dat met de enquête vooral jongvolwassenen zijn bereikt die al actief deelnemen aan de arbeidsmarkt of het onderwijs. Tegelijkertijd betekent dit dat de ervaringen van jongeren zonder werk of opleiding minder sterk in beeld komen. Dit is relevant bij de interpretatie van de uitkomsten, bijvoorbeeld wanneer het gaat om drempels voor maatschappelijke participatie.

Op de vraag waaraan respondenten in hun vrije tijd de meeste tijd besteden, antwoordt 33 procent dat zij vooral tijd doorbrengen met vrienden en familie. Daarnaast besteedt 27 procent de meeste vrije tijd aan sport en hobby's, en 27 procent vooral thuis, bijvoorbeeld aan gamen, series kijken of sociale media. Aanvullend is gevraagd naar online tijdsbesteding. Figuur 5.4 laat zien hoeveel tijd jongvolwassenen gemiddeld per dag online doorbrengen.

Figuur 5.4 De helft van de jongvolwassenen besteedt 2 tot 4 uur per dag online (telefoon, gamen, sociale media)

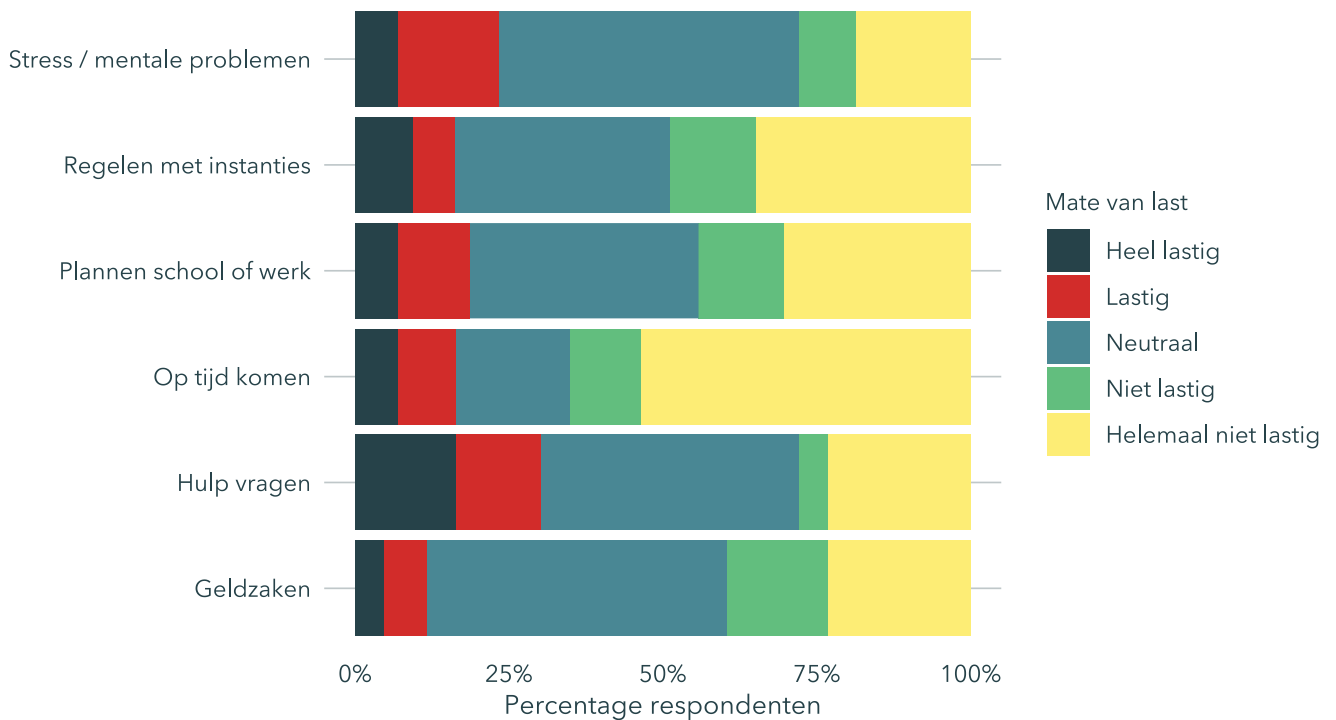
Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Deze vraag is beantwoord door 51 respondenten.

Het merendeel geeft aan dagelijks 2 tot 4 uur online te zijn, bijvoorbeeld op de telefoon, sociale media of met gamen. Bijna een kwart besteedt 4 tot 6 uur per dag online en 8 procent geeft aan meer dan 6 uur per dag online te zijn. Uitgesplitst naar startkwalificatie zien we geen grote verschillen (Figuur B.5).

Naast vragen over daginvulling en vrijetijdsbesteding bevat de vragenlijst ook twee vragen over het gevoel van meedoen in de samenleving. Bijna de helft van de jongvolwassenen geeft aan meestal het gevoel te hebben dat zij kunnen meedoen in het dagelijks leven. Daarnaast antwoordt 30 procent 'ja, helemaal'. Daartegenover geeft 13 procent van de respondenten aan dit gevoel niet echt of helemaal niet te ervaren. Om beter inzicht te krijgen in mogelijke achterliggende belemmeringen, zijn respondenten vervolgens enkele stellingen voorgelegd. Figuur 5.5 toont de uitkomsten.

Figuur 5.5 In hoeverre maken de volgende aspecten het lastig om mee te doen in de samenleving?

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Deze vraag is beantwoord door 61 respondenten.

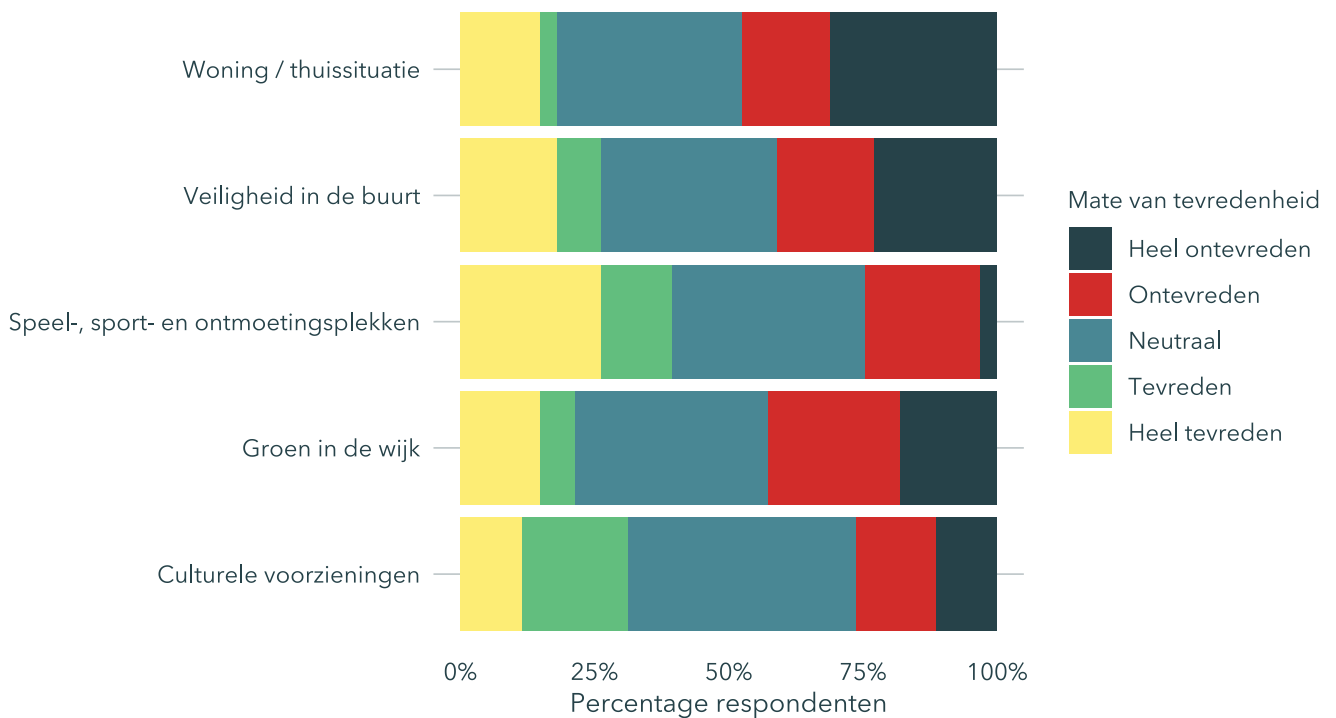
Figuur 5.5 laat zien dat de meeste respondenten de genoemde aspecten over het algemeen niet of slechts in beperkte mate als belemmerend ervaren; het aandeel ‘(helemaal) niet lastig’ en ‘neutraal’ is in alle gevallen het grootst. Wanneer specifiek wordt gekeken naar de categorieën ‘lastig’ en ‘heel lastig’, valt op dat vooral hulp vragen en in mindere mate stress of mentale problemen en plannen van school of werk relatief vaker als moeilijk worden ervaren. Ook het regelen van zaken met instanties en geldzaken vormen voor een deel van de respondenten een belemmering, terwijl op tijd komen het minst vaak als (heel) lastig wordt genoemd.

Wanneer we de antwoorden uitsplitsen naar startkwalificatie, valt op dat jongvolwassenen zonder startkwalificatie hulp vragen, stress of mentale problemen en geldzaken in relatief grotere mate als belemmering ervaren om mee te doen in het dagelijks leven (Figuur B.6). Op tijd komen, het plannen van school of werk en zaken regelen met instanties worden door de groep zonder startkwalificatie het minst vaak als zeer lastig of lastig ervaren om mee te doen in de samenleving.

Ervaring van voorzieningen en activiteiten in de wijk

De vragenlijst biedt ook inzicht in hoe respondenten voorzieningen in de wijk beoordelen en in welke mate zij deelnemen aan activiteiten in en rond Lelystad-Oost. Allereerst is gekeken naar de mate van tevredenheid over verschillende aspecten van de buurt. Figuur 5.6 toont de resultaten.

Figuur 5.6 Hoe tevreden ben je over de volgende dingen in de buurt?

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

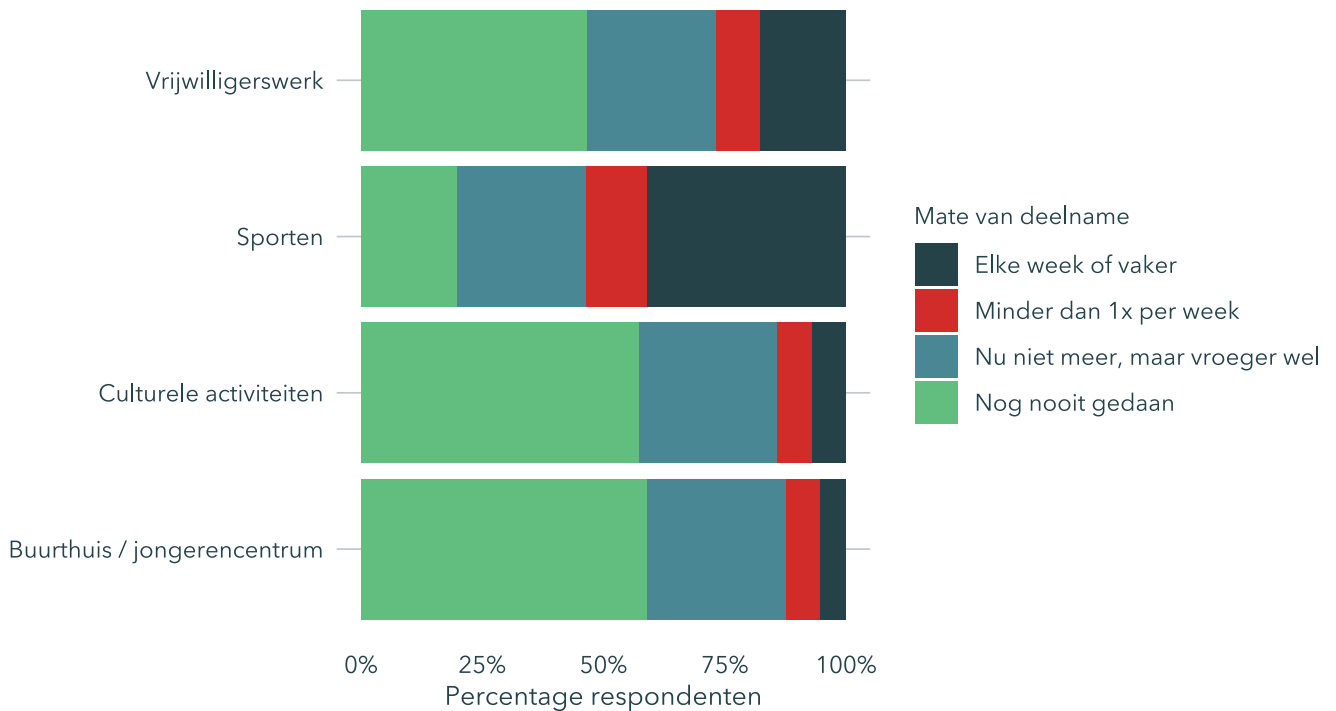
Noot: Deze vraag is beantwoord door 61 respondenten.

Figuur 5.6 laat zien dat respondenten relatief ontevreden zijn over hun woning of thuissituatie en, in iets mindere mate, over de veiligheid en het groen in de buurt. Over culturele voorzieningen zijn respondenten vaker neutraal tot tevreden. De mate van tevredenheid over sport-, speel- en ontmoetingsplekken loopt uiteen.

Over het algemeen beoordelen respondenten zonder startkwalificatie de voorzieningen in de buurt iets positiever, met name de speel-, sport- en ontmoetingsplekken en het groen in de wijk (Figuur B.7). Tegelijkertijd zijn zij juist minder tevreden over hun woning of thuissituatie: bijna de helft is hierover heel ontevreden, tegenover iets meer dan een kwart van de respondenten met startkwalificatie.

Vervolgens is gevraagd in hoeverre respondenten deelnemen aan activiteiten in of rond Lelystad-Oost. Figuur 5.7 laat zien dat sporten veruit de meest voorkomende activiteit is. Ruim twee vijfde van de respondenten (41 procent) sport elke week of vaker en nog eens 13 procent doet dit minder dan één keer per week. Vrijwilligerswerk wordt door een kleinere groep structureel gedaan: 18 procent doet dit wekelijks of vaker. Culturele activiteiten en activiteiten in het buurthuis of jongerencentrum worden duidelijk minder vaak bezocht. Van beide typen activiteiten geeft een meerderheid aan hier nog nooit aan te hebben meegedaan.

Figuur 5.7 Deelname aan activiteiten in of rond Lelystad-Oost

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Deze vraag is beantwoord door 56 respondenten.

Respondenten zonder startkwalificatie lijken vaker deel te nemen aan activiteiten in Lelystad-Oost dan respondenten met startkwalificatie: zij geven vaker aan één of meerdere keren per week vrijwilligerswerk te doen of deel te nemen aan culturele activiteiten of activiteiten in een buurthuis of jongeren centrum (Figuur B.8). Alleen sporten wordt door hen gemiddeld iets minder vaak gedaan.

Een uitsplitsing naar wijk laat geen eenduidig patroon zien; mede door het lage aantal respondenten per wijk, en vooral in Zuiderzeewijk, moeten verschillen voorzichtig worden geïnterpreteerd. Voorzichtig bezien lijken respondenten uit Atolwijk en vooral Waterwijk-Landerijen minder vaak deel te nemen aan culturele activiteiten en activiteiten in het buurthuis of jongeren centrum dan respondenten uit Zuiderzeewijk en Boswijk. De huidige deelname aan culturele activiteiten ligt in Atolwijk en Waterwijk samen op circa 6 procent, tegenover 25 procent in Zuiderzeewijk en Boswijk; voor activiteiten in het buurthuis of jongeren centrum gaat het om circa 6 procent tegenover 21 procent. Vooral in Waterwijk geeft een groot deel aan hier nog nooit aan te hebben meegedaan (64 procent respectievelijk 79 procent).

Aan respondenten die activiteiten doen of hebben gedaan, is ook gevraagd wat zij daar leuk aan vinden. Meerdere antwoorden waren hierbij mogelijk. Het vaakst worden bewegen of sporten (41 procent), nieuwe mensen leren kennen (31 procent) en even weg van huis zijn (31 procent) genoemd. Ook iets nieuws leren (27 procent) en creatief bezig zijn (22 procent) worden geregeld genoemd. Activiteiten lijken daarmee niet alleen een recreatieve, maar ook een sociale en ontwikkelende functie te hebben.

Tot slot is gevraagd wat het lastig maakt om mee te doen aan sport of andere activiteiten. Ook hier waren meerdere antwoorden mogelijk. De meest genoemde belemmeringen zijn dat de tijden niet passen (34 procent) en dat deelname te veel geld kost (31 procent). Daarnaast noemt een deel van de respondenten dat zij niet goed weten wat er te doen is (18 procent) of dat niemand die zij kennen naar een activiteit gaat (18 procent). Ook bereikbaarheid speelt voor een kleinere groep een rol: 10 procent geeft aan dat activiteiten te ver weg zijn en 6 procent noemt het ontbreken van vervoer als belemmering. Dit wijst erop dat vooral praktische en in mindere mate sociale drempels een rol spelen bij deelname aan activiteiten in de wijk.

Ondersteuning en maatschappelijke hulp

In deze subparagraaf staat centraal in hoeverre jongvolwassenen weten waar zij hulp kunnen vinden, welke belemmeringen zij daarbij ervaren en met welke organisaties zij in de afgelopen 12 maanden contact hebben gehad. Daarmee geeft deze paragraaf inzicht in de toegankelijkheid van ondersteuning en de mate waarin jongvolwassenen hun weg weten te vinden naar maatschappelijke hulp.

Allereerst is gevraagd in hoeverre respondenten weten waar zij hulp kunnen vinden wanneer dat nodig is. Figuur 5.8 toont de respons op deze vraag.

Figuur 5.8 De meeste jongvolwassenen weten redelijk goed waar zij hulp kunnen vinden

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

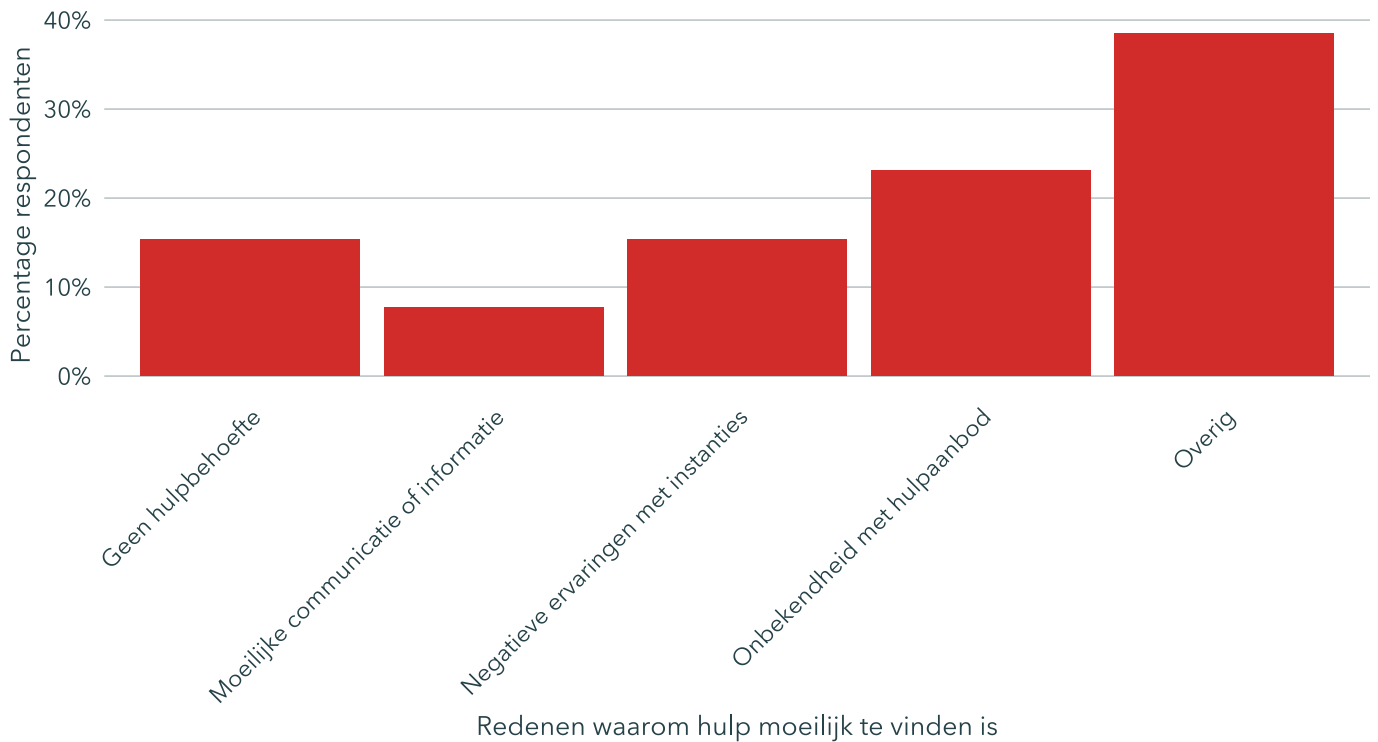
Noot: Deze vraag is door 60 respondenten beantwoord.

Figuur 5.8 laat zien dat de meeste jongvolwassenen weten waar zij hulp kunnen vinden, indien ze dat nodig hebben. Het grootste aandeel geeft aan dit redelijk te weten, gevolgd door de groep die zegt dit heel goed te weten. Tegelijkertijd is er ook een substantiële groep die aangeeft minder goed bekend te zijn met de weg naar hulp: ongeveer een vijfde weet dit niet zo goed en een kleinere groep zelfs helemaal niet. Dit wijst erop dat de

vindbaarheid van hulp voor een deel van de jongvolwassenen voldoende is, maar dat er ook nog een duidelijke groep is voor wie de toegang tot passende ondersteuning minder vanzelfsprekend is.

Aanvullend is respondenten gevraagd wat het moeilijk maakt om de juiste hulp te vinden. De diverse antwoorden op deze open vraag zijn samengevat in Figuur 5.9.

Figuur 5.9 Belemmeringen bij het vinden van hulp onder jongvolwassenen lopen uiteen

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: 13 respondenten hebben deze vraag beantwoord.

In de open antwoorden wordt het vaakst een reden genoemd die onder ‘overig’ is geschaard. Omdat het hier om een open vraag gaat, omvat deze categorie verschillende redenen die niet onder één duidelijke noemer zijn te brengen. Tegelijkertijd komen uit deze open antwoorden wel enkele concrete aanknopingspunten voor gemeentelijk beleid naar voren. Zo wordt onbekendheid met waar en welke hulp beschikbaar is relatief vaak genoemd. Ook negatieve ervaringen met instanties en moeizame communicatie of informatievoorziening worden genoemd als redenen waarom het vinden van hulp lastig kan zijn.

Vervolgens is gevraagd met welke organisaties respondenten in de afgelopen 12 maanden contact hebben gehad. Figuur 5.10 laat zien dat ruim 40 procent van de respondenten met geen van de genoemde organisaties contact heeft gehad. Onder de respondenten die wel contact hadden, komt contact met een school of studiebegeleider het vaakst voor, gevolgd door het UWV of een werkcoach. Een kleinere groep had contact met jeugdzorg of een hulpverlener, de gemeente of een jongerenwerker of buurtwerker. Dit beeld suggereert dat een aanzienlijk deel van de jongvolwassenen in het afgelopen jaar geen direct contact heeft gehad met formele ondersteuningsorganisaties, terwijl contact bij degenen die dat wel hadden vooral via onderwijs en werkgerelateerde ondersteuning verloopt.

Figuur 5.10 Heb je in de afgelopen 12 maanden contact gehad met één of meer van deze organisaties?

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête. Respondenten mochten meerdere antwoorden selecteren

Noot: Deze vraag is door 51 respondenten beantwoord.

Tot slot is gevraagd hoe makkelijk het is om zaken te regelen met de gemeente of andere instanties. Het merendeel ervaart dit als best makkelijk (46 procent) of heel makkelijk (14 procent). Bijna een vijfde geeft aan dit best moeilijk te vinden en een kleine groep vindt dit heel moeilijk (4 procent). Overigens geeft bijna een vijfde aan nog nooit iets met de gemeente te hebben moeten regelen.

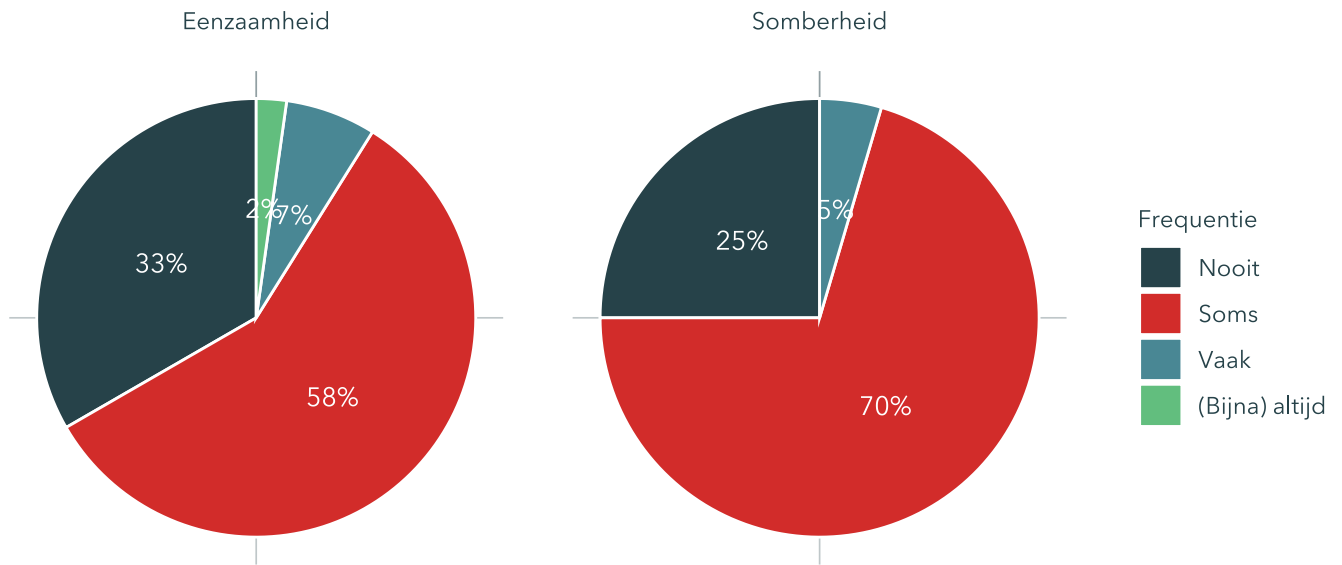
Respondenten zonder startkwalificatie lijken zich over het algemeen beter in staat te achten om hulp te vinden wanneer dat nodig is dan respondenten met een startkwalificatie (Figuur B.9). In de eerste groep geeft een duidelijke meerderheid aan dit (heel) goed te kunnen, terwijl onder respondenten met een startkwalificatie de antwoorden meer verspreid zijn en relatief vaker uitkomen op ‘redelijk’ of ‘niet zo goed’. Tegelijkertijd hangt dit verschil mogelijk samen met het feit dat respondenten zonder startkwalificatie in het afgelopen jaar vaker contact hebben gehad met organisaties of instanties (Figuur B.10). Deze eerdere ervaringen kunnen de bekendheid met het hulpaanbod en het vertrouwen in het vinden van hulp hebben vergroot.

Mentale gezondheid, identiteit en rolmodellen

In deze paragraaf staat centraal hoe jongvolwassenen hun mentale welzijn ervaren, waar zij zich het meest mee verbonden voelen en welke rol rolmodellen in hun leven spelen. Daarmee geeft deze paragraaf inzicht in zowel het sociaal-emotionele welbevinden van jongvolwassenen als in de personen en contexten die voor hen van betekenis zijn.

Allereerst is gevraagd in hoeverre respondenten zich eenzaam of somber voelen. Figuur 5.11 toont de resultaten.

Figuur 5.11 De meeste jongvolwassenen voelen zich nooit of soms somber en eenzaam

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

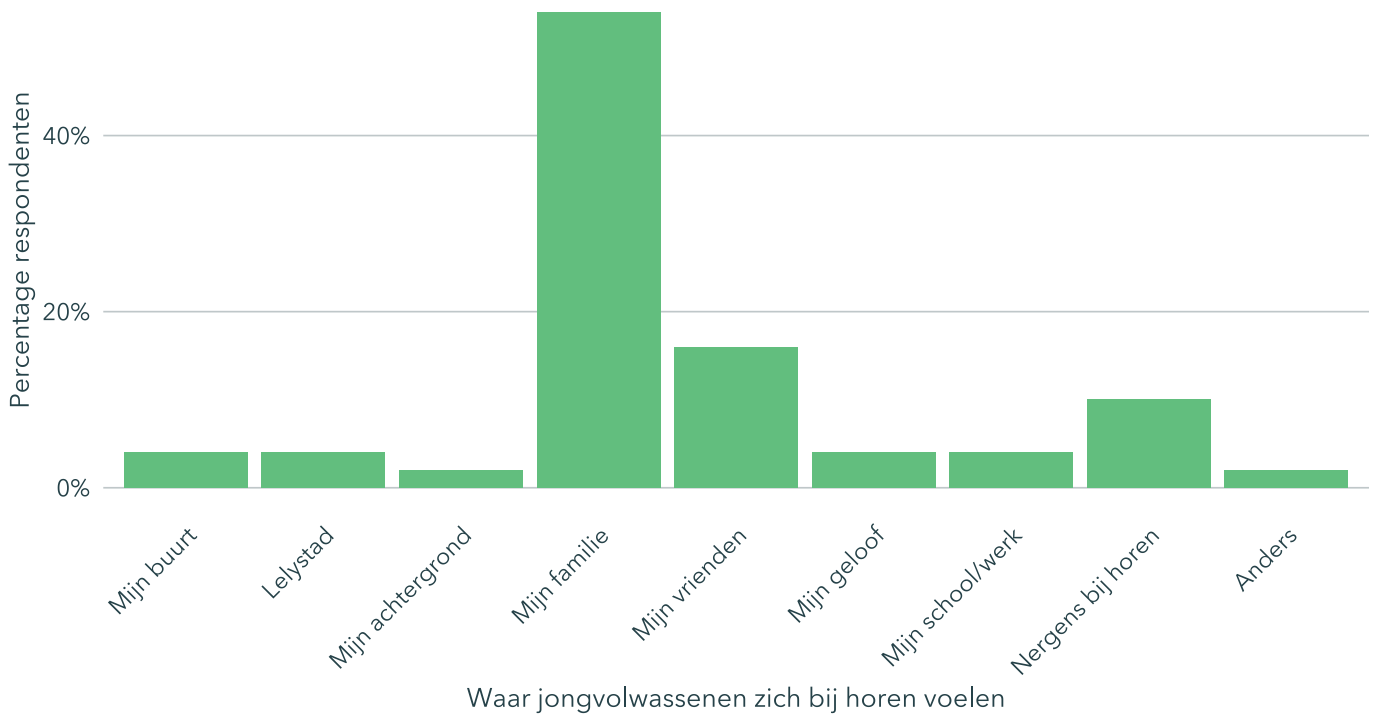
Noot: Deze vraag is door 45 (links) en 44 (rechts) respondenten beantwoord.

Figuur 5.11 laat zien dat de meeste jongvolwassenen zich nooit of soms eenzaam en somber voelen. Eenzaamheid komt iets vaker voor dan somberheid: 58 procent van de respondenten voelt zich soms eenzaam en 33 procent nooit, terwijl 7 procent zich vaak en 2 procent zich (bijna) altijd eenzaam voelt. Voor somberheid geldt dat 70 procent zich soms somber voelt en 25 procent nooit. Een kleinere groep geeft aan zich vaak somber te voelen (5 procent), terwijl niemand aangeeft zich (bijna) altijd somber te voelen. Daarmee lijkt somberheid onder respondenten meestal incidenteel van aard, terwijl gevoelens van eenzaamheid iets vaker en in sterkere mate voorkomen.

De verschillen tussen jongvolwassenen met en zonder startkwalificatie zijn over het geheel genomen beperkt (Figuur B.11). In beide groepen komt eenzaamheid en somberheid vooral 'soms' voor, en minder vaak 'vaak' of '(bijna) altijd'. Wel zijn er kleine verschillen aan de uitersten zichtbaar: respondenten zonder startkwalificatie lijken iets vaker aan te geven zich (bijna) nooit somber te voelen, maar tegelijkertijd ook iets vaker (bijna) altijd of vaak eenzaam te zijn. Bij respondenten met een startkwalificatie liggen de antwoorden iets meer geconcentreerd in de middencategorieën. Deze verschillen zijn echter relatief klein en moeten voorzichtig worden geïnterpreteerd.

Vervolgens is gekeken waar jongvolwassenen zich het meest bij voelen horen. Figuur 5.12 laat zien dat deze verbondenheid vooral in de directe sociale omgeving ligt.

Figuur 5.12 De meeste jongeren voelen zich vooral verbonden met hun familie

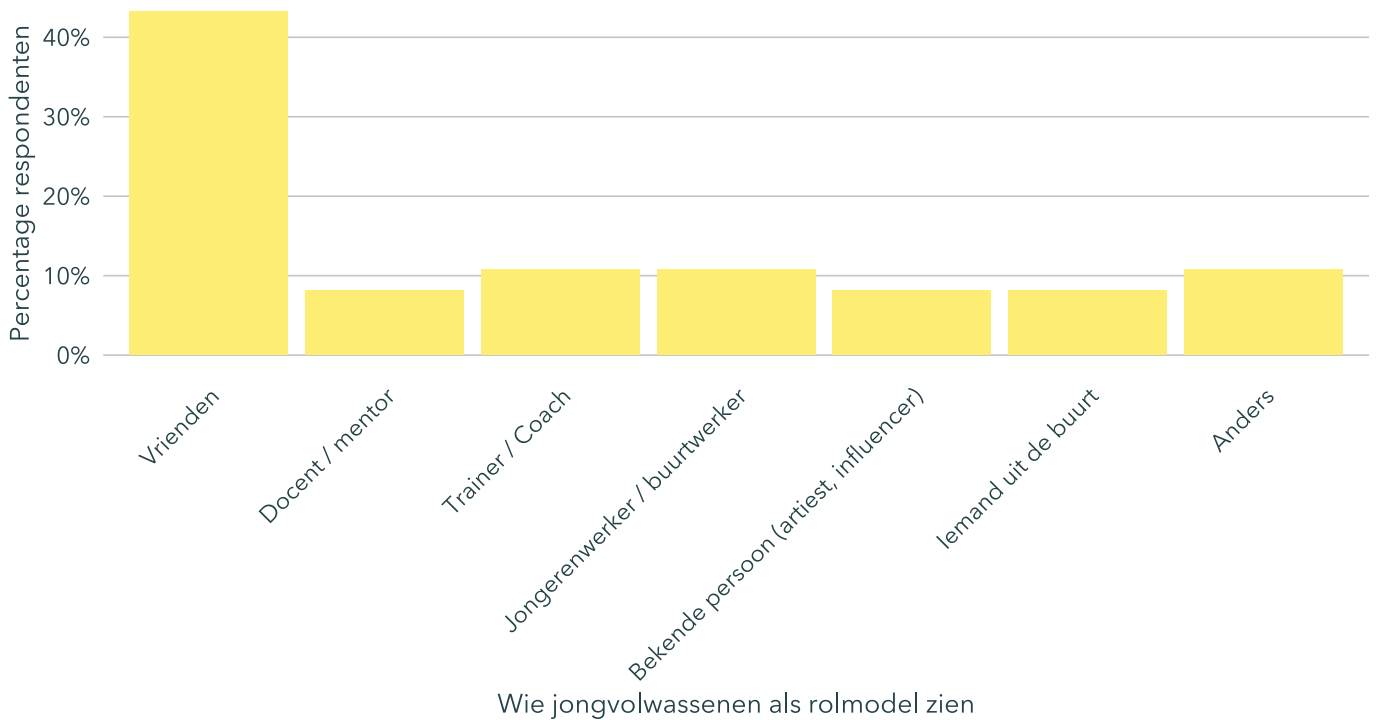
Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Deze vraag is door 50 respondenten beantwoord.

Ruim de helft van de respondenten noemt familie als de plek waar zij zich het meest bij horen. Daarna volgen vrienden, op duidelijke afstand. Een kleinere groep voelt zich het meest verbonden met de eigen buurt, Lelystad, school of werk, geloof of achtergrond. Opvallend is daarnaast dat ongeveer één op de tien respondenten aangeeft zich nergens echt bij te horen. Uitsplitsing op basis van startkwalificatie geeft een vergelijkbaar beeld. Daarmee lijkt de primaire verbondenheid van respondenten vooral in de directe sociale omgeving te liggen, en veel minder in de wijk of stad.

Ook is in de vragenlijst aandacht besteed aan rolmodellen. Onder respondenten die een rolmodel noemen, blijken ouders en verzorgers veruit het vaakst als belangrijkste voorbeeld te worden gezien (Figuur 5.13).

Figuur 5.13 Vrienden zijn de belangrijkste rolmodellen voor jongvolwassenen

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Deze vraag is door 37 respondenten beantwoord.

Ruim 40 procent van de respondenten noemt een vriend als belangrijkste voorbeeld. Andere rolmodellen worden beduidend minder vaak genoemd en liggen dicht bij elkaar in aandeel. Het gaat dan onder meer om docenten of mentoren, een trainer of coach, buurtwerkers, bekende personen of influencers en iemand uit de buurt. Dit wijst erop dat rolmodellen voor jongvolwassenen vooral dichtbij huis worden gevonden, in de directe sociale omgeving.

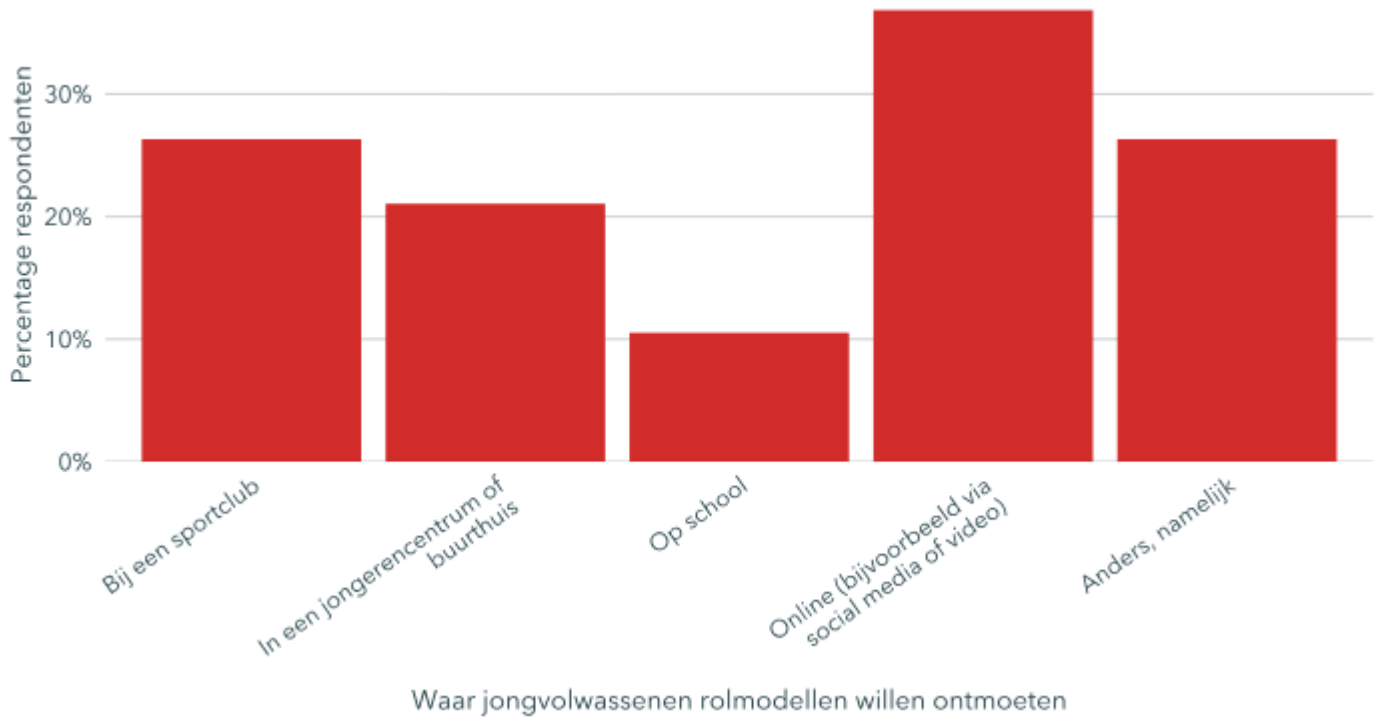
De uitsplitsing naar startkwalificatie laat hetzelfde algemene beeld zien, maar met enkele nuanceverschillen (Figuur B.12). Vrienden worden in beide groepen het vaakst genoemd, maar sterker onder respondenten met een startkwalificatie. Respondenten zonder startkwalificatie noemen daarnaast relatief vaker iemand uit de buurt of een trainer/coach, wat erop wijst dat rolmodellen voor deze groep vaker ook in de bredere dagelijkse leefomgeving worden gevonden.

Ook is gevraagd welke eigenschappen respondenten belangrijk vinden in een rolmodel. Bijna 60 procent noemt iemand die motiveert. Daarnaast worden iemand die mij begrijpt, iemand die praktische tips geeft en iemand die eerlijk is door ongeveer de helft van de respondenten genoemd. Iemand die veel heeft meegemaakt wordt door bijna een kwart belangrijk gevonden, terwijl een vergelijkbare achtergrond (19,0%) en andere eigenschappen (9,5%) minder vaak worden genoemd.

Tot slot is gevraagd waar jongvolwassenen rolmodellen het liefst zouden ontmoeten. Figuur 5.14 laat zien dat online veruit het vaakst wordt genoemd: ruim een derde van de respondenten geeft de voorkeur aan contact via

bijvoorbeeld social media of video. Daarnaast worden ook fysieke ontmoetingsplekken genoemd, met name de sportclub en het jongerencentrum of buurthuis.

Figuur 5.14 Jongvolwassenen willen rolmodellen vooral online ontmoeten of bij (sport)activiteiten in de buurt

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Deze vraag is door 19 respondenten beantwoord. Respondenten mochten meerdere antwoorden selecteren.

Ook school en bijeenkomsten met jongeren en, in iets mindere mate, werk of stage worden genoemd als geschikte contexten voor dit contact. Dit wijst erop dat jongvolwassenen rolmodellen enerzijds graag ontmoeten in vertrouwde, bestaande omgevingen waar contact op een natuurlijke en laagdrempelige manier kan ontstaan, terwijl online contact anderzijds duidelijk de grootste voorkeur heeft. Dat sluit aan bij het belang van de online leefwereld in de vrijetijdsbesteding van jongvolwassenen.

6 Conclusie

Lelystad-Oost kent uitdagingen. De sociale structuren zijn vooral kleinschalig en het aanbod van voorzieningen is beperkt. Leefomgeving, verbondenheid en het bereiken van kwetsbare groepen vragen aandacht. Toch vindt het merendeel van de bewoners zijn weg in het dagelijks leven, en sociaaleconomisch staat het stadsdeel er beter voor dan de onderzochte referentiewijken in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht.

Beperkingen van het onderzoek

Een belangrijk onderdeel van dit onderzoek is een enquête die we hebben uitgezet onder jongvolwassenen in Lelystad-Oost. De respondenten van de enquête vormen een selectieve groep die, in vergelijking met de registratiedata, relatief gunstig scoort op sociaaleconomische kenmerken zoals arbeidsparticipatie en opleidingsniveau. Dit wijst erop dat juist de meest kwetsbare groepen moeilijk te bereiken zijn. Deze ondervertegenwoordiging betekent dat de resultaten mogelijk een te positief beeld geven van de zelfredzaamheid en participatie in Lelystad-Oost. Hoewel de enquête relevante signalen levert over sociale participatie, is zij niet geschikt als basis voor uitspraken over alle jongvolwassenen in Lelystad-Oost of over precieze verschillen tussen subgroepen.

Lelystad-Oost is sociaaleconomisch kwetsbaar

Lelystad-Oost heeft een relatief kwetsbare sociaaleconomische positie ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ontwikkeling in opleidingsniveau, inkomen en arbeidsparticipatie in Lelystad-Oost is in recente jaren echter positief en volgt grotendeels de landelijke trend. Er is geen duidelijke sprake van een inhaalslag ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dit wijst erop dat de sociaaleconomische positie wel verbetert in absolute zin, maar relatief gezien blijft de achterstand bestaan.

Vergeleken met andere kwetsbare stedelijke wijken staat Lelystad-Oost er op sociaaleconomisch vlak relatief gunstig voor. De referentiewijken Osdorp-Midden, Vreewijk en Overvecht laten echter een vergelijkbare of zelfs sterkere verbetering zien in de periode 2019-2023. Dit betekent dat de huidige relatief gunstige positie van Lelystad-Oost ten opzichte van deze referentiewijken niet vanzelfsprekend is. Daarnaast heeft Lelystad-Oost een beperkter aanbod aan culturele en vrijetijdsvoorzieningen dan de referentiewijken.

Sociale structuren zijn vooral gericht op familie, vrienden en online netwerken

Sociale structuren in Lelystad-Oost zijn voornamelijk gebaseerd op familie, gezin en directe contacten, zoals vrienden en kennissen. De binding met de buurt of wijk als geheel is beperkter. Meer respondenten geven aan dat zij nergens bij horen dan dat zij zich verbonden voelen met hun buurt of met Lelystad. Tegelijkertijd besteden veel respondenten een aanzienlijk deel van hun tijd online. 51 procent geeft aan dagelijks 2 tot 4 uur online te zijn en 30 procent 4 uur of meer. Deze tijd gaat vooral naar sociale media en gamen. Dit suggereert dat een belangrijk deel van de sociale interactie zich buiten de fysieke leefomgeving afspeelt, wat de binding met de wijk mogelijk verder beperkt.

Het beperkte aanbod van voorzieningen, vooral voor cultuur en vrije tijd, speelt mogelijk een rol hierin. Dergelijke voorzieningen fungeren als ontmoetingsplekken waar sociale netwerken zich kunnen verbreden en verdiepen. In

Lelystad-Oost zijn deze voorzieningen schaars, waardoor kansen voor ontmoeting en verbinding beperkt blijven. Hoewel het aanbod van andere voorzieningen in Zuiderzeewijk en Boswijk relatief goed is, blijven Atolwijk en Waterwijk-Landerijen achter. Dit vergroot de kans dat netwerken zich vooral binnen bestaande kringen blijven ontwikkelen, in plaats van dat er bredere sociale cohesie op wijkniveau ontstaat.

Voorzieningen zijn een aandachtspunt, vooral voor vrije tijd en cultuur

Het beperkte aanbod van voorzieningen, met name op het gebied van vrije tijd en cultuur, vormt een aandachtspunt in Lelystad-Oost. Dit wordt echter door respondenten uit de enquête niet als het grootste knelpunt voor sociale participatie ervaren. Veel bewoners lijken bereid om te reizen naar andere delen van Lelystad of buiten de stad. Een relatief groot deel van de respondenten geeft aan neutraal te zijn over het voorzieningenaanbod in de eigen buurt. Dit doet vermoeden dat zij geen grote interesse hebben in deze voorzieningen of ze niet gebruiken.

Wat betreft deelname aan activiteiten valt op dat sport veruit de meest voorkomende activiteit is. Vrijwilligerswerk wordt door een kleinere groep structureel gedaan. Culturele activiteiten en activiteiten in buurthuizen of jongerencentra worden duidelijk minder vaak bezocht. Een meerderheid van de respondenten geeft zelfs aan hier nog nooit aan te hebben deelgenomen.

Belemmeringen voor deelname liggen niet alleen in het aanbod zelf, maar ook in praktische en sociale factoren. Zo geeft 34 procent aan dat de tijden van activiteiten niet passen en vindt 31 procent deelname te duur. Daarnaast noemt 18 procent dat zij niet goed weten wat er te doen is, en eenzelfde aandeel geeft aan dat niemand uit hun omgeving deelneemt aan activiteiten. Bereikbaarheid speelt voor een kleinere groep een rol: 10 procent vindt activiteiten te ver weg en 6 procent ervaart een gebrek aan vervoer als belemmering.

Zelfredzaamheid is redelijk, maar leefomgeving en sociale contacten vragen aandacht

De enquête geeft inzicht in de ervaren zelfredzaamheid van jongvolwassenen in Lelystad-Oost. Ongeveer 80 procent van de respondenten geeft aan meestal of volledig het gevoel te hebben dat zij kunnen meedoen in het dagelijks leven. Een kleinere groep van 13 procent geeft echter aan dit gevoel niet of nauwelijks te hebben. Hoe groot deze groepen daadwerkelijk zijn in Lelystad-Oost is echter lastig om vast te stellen met onze enquête, omdat de steekproef hierin vermoedelijk niet representatief is.

Verdieping op onderliggende belemmeringen laat zien dat vragen om hulp relatief vaak als lastig wordt ervaren, gevolgd door stress of mentale problemen en het plannen van school of werk. De meeste jongvolwassenen geven aan redelijk goed te weten waar zij hulp kunnen vinden. Voor de groep (circa 35 procent) die dit lastig vindt, is onbekendheid met het hulpaanbod de meest genoemde reden.

Op het gebied van leefomgeving valt op dat respondenten relatief ontevreden zijn over hun woning of thussituatie. Daarna worden de veiligheid en het groen in de buurt genoemd. Wat betreft welzijn lijken gevoelens van somberheid onder respondenten meestal incidenteel van aard. Eenzaamheid komt echter iets vaker voor, wat wijst op een mogelijke kwetsbaarheid in sociale verbondenheid. Dit sluit aan bij het bredere beeld dat sociale structuren vooral gericht zijn op kleine, hechte netwerken.

Identiteit en rolmodellen spelen hierin een rol. Jongeren ontleen hun identiteit vooral aan hun directe omgeving, met familie en vrienden als belangrijkste referentiepunten. Deze netwerken bieden steun, maar kunnen ook de blik op bredere mogelijkheden beperken. Naast ouders en verzorgers fungeren vrienden als de meest zichtbare rolmodellen, terwijl rolmodellen buiten de directe sociale kring minder aanwezig zijn. De voorkeur voor waar jongeren graag een rolmodel ontmoeten loopt uiteen, maar online of bij sportactiviteiten wordt het vaakst

genoemd. De antwoorden doen vermoeden dat jongeren rolmodellen graag ontmoeten in vertrouwde omgevingen tijdens vrijetijdsbesteding. Het is daarom belangrijk dat er plekken zijn waar ontmoeting op een natuurlijke manier kan plaatsvinden.

Zoek kwetsbare jongeren actief op en verlaag participatiedrempels

De zichtbaarheid van jongeren die moeite hebben om mee te komen in de samenleving blijft een belangrijk aandachtspunt. Het combineren van registratiedata (zoals CBS-microdata) op een laag aggregatieniveau (bijvoorbeeld pc6) met signalen uit de praktijk kan helpen om kwetsbare groepen beter in beeld te brengen. Hiermee kunnen specifieke gebieden worden geïdentificeerd waar bijvoorbeeld schooldeelname laag is of werkloosheid hoog.

Naast beter inzicht is het van belang om deze groepen actief te bereiken. Dit vraagt om het bestendigen en versterken van outreachend werken via wijkteams, sleutelfiguren en bestaande netwerken, zoals scholen, zorginstellingen en woningcorporaties. Deze partijen hebben vaak al contact met moeilijk bereikbare doelgroepen en kunnen een brugfunctie vervullen, zeker wanneer ze hierin samenwerken. Zorg ervoor dat jongvolwassenen bij dit soort samenkomsten positieve rolmodellen ontmoeten.

Om sociale participatie te vergroten is het nuttig om drempels voor deelname te verlagen. Dit kan door het organiseren van laagdrempelige, kleinschalige activiteiten dicht bij huis. Dit kan aangevuld worden met praktische en financiële ondersteuning, zoals kinderopvang, vervoer of kortingen op sport- en verenigingsactiviteiten. Daarbij ligt er ook een opgave in het beter benutten van bestaande voorzieningen. Een groot deel van de jongvolwassenen heeft namelijk nog geen gebruikgemaakt van buurt- en jeugdcentra en heeft nooit deelgenomen aan culturele activiteiten in de buurt.

Tot slot verdient het digitale gedrag van jongeren aandacht. De online omgeving speelt een belangrijke rol in hun leefwereld en kent twee kanten. Enerzijds kan intensief telefoongebruik ten koste gaan van betrokkenheid bij de directe leefomgeving, wat het waardevol maakt om dit gebruik te monitoren. Anderzijds biedt de online omgeving juist kansen voor ontmoeting en verbinding. Een deel van de jongvolwassenen geeft namelijk aan rolmodellen het liefst online te ontmoeten. Bovendien kunnen online omgevingen een plek bieden aan jongvolwassenen die in hun dagelijkse omgeving minder verbinding vinden. Door hierop aan te sluiten kan het digitale domein worden benut als aanvulling op fysieke ontmoetingsplekken.

Referenties

CBS (2025). Kerncijfers wijken en buurten. Geraadpleegd via: [Kerncijfers wijken en buurten 2004-2025 | CBS](#).

CBS (2026). Hoe interpreteer je de SES-WOA-scores en hoe zijn deze bepaald? Geraadpleegd via: [Hoe interpreteer je de SES-WOA-scores en hoe zijn deze bepaald? | CBS](#)

Gemeente Lelystad (2023). Gebiedsplan Samen Lelystad Oost 2023. Geraadpleegd via: [Lelystad Oost | Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid](#)

Gemeente Utrecht (2024). Wijkveiligheidsplan: Utrecht Overvecht 2024. Geraadpleegd via: [Wijkveiligheidsplan Overvecht 2024](#).

Ministerie van VROM (2007). Actieplan Krachtwijken: Van Aandachtswijk naar Krachtwijk. Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (2023). Lelystad-Oost. Geraadpleegd via: [Lelystad Oost | Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid](#)

Bijlage A Vragenlijst

Bijlage A.1 Toelichting uitzet vragenlijst

De uitzet van de vragenlijst verliep via Sportbedrijf Lelystad. Daarbij is gebruikgemaakt van het mailbestand van Sportbedrijf Lelystad, de sociale mediakanalen van de organisatie en zichtbaarheid op locatie in het zwembad. Op deze manier zijn inwoners uit de relevante postcodegebieden via meerdere kanalen benaderd om deel te nemen aan het onderzoek.

De vragenlijst is in twee fasen uitgezet. Eerst vond een soft launch plaats onder circa 100 personen uit de relevante postcodegebieden. Daarbij is, voor zover mogelijk op basis van de samenstelling van het mailbestand, gestreefd naar een verdeling van ongeveer 50 personen binnen de beoogde leeftijdsgroep en 50 personen daarbuiten. Op basis van de eerste respons is de vragenlijst geëvalueerd en is beoordeeld of nog kleine aanpassingen nodig waren.

De hard launch van de enquête vond plaats op 25 februari 2026. Vanaf dat moment is de vragenlijst breed uitgezet via het mailbestand van Sportbedrijf Lelystad en via de sociale mediakanalen van de organisatie. Daarnaast is geprobeerd de enquête extra onder de aandacht te brengen via het informatiescherm in het zwembad, inclusief een QR-code waarmee bezoekers de vragenlijst direct konden openen en invullen. De enquête heeft vervolgens twee weken opengestaan. Op 4 maart 2026 is een herinneringsmail verstuurd, zowel naar de groep uit de soft launch als naar de overige contacten in het mailbestand.

Vooraf was, gezien de wijze van uitzetten en de ingezette incentive, de inschatting dat een respons van minimaal 50 ingevulde vragenlijsten haalbaar en wenselijk zou zijn. Als extra stimulans voor deelname werd onder de respondenten een verloting georganiseerd van vijf prijzen van telkens vier vrijzwemkaartjes. De trekking is uitgevoerd door SEO; de contactgegevens van de winnaars zijn vervolgens gedeeld met Sportbedrijf Lelystad, dat de verdere afhandeling verzorgde.

Bijlage A.2 Vragen

In de enquête zitten filter- en doorverwijsregels. Dit betekent dat respondenten alleen vragen te zien krijgen die voor hun situatie relevant zijn.

Vraag 1

Wat is je postcode?

(Vul alleen de eerste 4 cijfers in.)

Vraag 2

Hoe oud ben je?

Vraag 3

Met wie woon je nu?

- Bij allebei mijn ouders
- Bij één ouder
- Alleen

- Met mijn partner
- Met vrienden of huisgenoten
- Anders, namelijk: ...

Vraag 4

Heb je kinderen?

- Ja
- Nee

Vraag 5

Wat doe je op dit moment?

(Je mag meerdere antwoorden aanklikken.)

- Ik ga naar school of volg een opleiding
- Ik werk (betaald werk)
- Ik doe vrijwilligerswerk
- Ik volg een traject (bijvoorbeeld leer-werk, dagbesteding)
- Ik heb nu geen school, werk of traject
- Anders, namelijk: ...

Vraag 6

Wat is de hoogste opleiding die je hebt afgerond?

(Volg je nog een opleiding? Kies dan het niveau dat je nu doet.)

- Geen diploma
- Basisschool
- VMBO
- MBO niveau 1-2
- MBO niveau 3-4
- HAVO / VWO
- HBO
- Universiteit
- Zeg ik liever niet

Vraag 7

Hoeveel dagen per week ga je gemiddeld naar school of (vrijwilligers)werk?

- 0 dagen
- 1-2 dagen
- 3-4 dagen
- 5 dagen of meer

Vraag 8

Waar besteed je de meeste tijd aan in je vrije tijd?

- Thuis (bijvoorbeeld gamen, series kijken, social media)
- Tijd met vrienden of familie
- Sport of hobby's
- Anders, namelijk: ...

Vraag 9

Heb je het gevoel dat je goed mee kunt doen in het dagelijks leven?

Met "meedoen in de samenleving" bedoelen we dat je mee kunt doen op school of werk, contact hebt met andere mensen (zoals vrienden of familie), en je je kunt redden in het dagelijks leven, bijvoorbeeld in je buurt of met dingen regelen.

- Ja, helemaal
- Meestal wel
- Niet echt
- Helemaal niet
- Weet ik niet

Vraag 10

In hoeverre maken de volgende dingen het voor jou moeilijk om mee te doen in de samenleving?

Geef per onderdeel aan hoe lastig dit voor jou is.

1 = Helemaal niet lastig

3 = Neutraal

5 = Heel lastig

- Op tijd komen bij afspraken
- Geldzorgen of geldzaken regelen
- Hulp vragen als je ergens mee zit
- Stress, somber voelen of andere mentale problemen
- Plannen maken voor school of werk
- Dingen regelen met instanties (gemeente, DUO, UWV, huisarts)

Vraag 11

Hoe tevreden ben je over de volgende dingen in jouw buurt?

1 = Heel tevreden

2 = Tevreden

3 = Neutraal

4 = Ontevreden

5 = Heel ontevreden

- Je huis of woonsituatie
- Veiligheid in de buurt
- Plekken om te sporten of elkaar te ontmoeten
- Cultuur (bijvoorbeeld muziek, theater, activiteiten)
- Groen in de buurt (parken, bomen)

Vraag 12

Weet je waar je hulp kunt krijgen als je die nodig hebt?

(Bijvoorbeeld bij geld, school, werk of problemen thuis.)

- Ja, heel goed
- Redelijk
- Niet zo goed
- Helemaal niet

Vraag 13 *(alleen als je bij vraag 12 "niet zo goed" of "helemaal niet" koos)*

Wat maakt het moeilijk om de juiste hulp te vinden?

Vraag 14

Heb je in de afgelopen 12 maanden contact gehad met één of meer van deze organisaties?

(Je mag meerdere antwoorden aanklikken.)

- Gemeente (bijvoorbeeld jongerenloket, schuldhulp)
- School, mentor of studiebegeleider
- Jongerenwerker of buurtwerker
- Jeugdzorg of andere hulpverlener
- UWV of werkcoach
- Geen van deze

Vraag 15

Hoe makkelijk vind je het om dingen te regelen met de gemeente of andere organisaties?

- Heel makkelijk
- Best makkelijk
- Best moeilijk
- Heel moeilijk
- Ik heb dit nog nooit gedaan

Vraag 16 *(alleen bij "best moeilijk" of "heel moeilijk")*

Wat maakte het moeilijk om dit te regelen?

Vraag 17

Doe je mee aan de volgende activiteiten in of rond Lelystad-Oost?

1 = Doe ik elke week of vaker

2 = Doe ik minder dan 1x per week

3 = Nu niet meer, maar vroeger wel

4 = Nog nooit gedaan

- Sporten (bij vereniging of zelfstandig, bijvoorbeeld in de sportschool)
- Culturele activiteiten (muziek, dans, kunst, rap, studio)
- Activiteiten in een buurthuis of jongerencentrum
- Vrijwilligerswerk

Vraag 18

Wat vind je leuk aan de activiteiten die je doet of deed?

(Meerdere antwoorden mogelijk.)

- Nieuwe mensen leren kennen
- Bewegen of sporten
- Creatief bezig zijn
- Even weg van huis
- Iets nieuws leren
- Anders, namelijk: ...

Vraag 19

Wat maakt het lastig om mee te doen aan sport of andere activiteiten?

(Meerdere antwoorden mogelijk.)

- Ik weet niet wat er te doen is
- Het kost te veel geld
- Het is te ver weg
- Ik heb geen vervoer
- De tijden passen niet
- Ik voel me daar niet welkom
- Ik durf niet alleen te gaan
- Niemand die ik ken gaat erheen
- Het past niet bij wat ik leuk vind
- Door mijn gezondheid of hoe ik me voel
- Anders, namelijk: ...
- Ik heb geen problemen om mee te doen

Vraag 20

Hoeveel tijd zit je gemiddeld per dag op je telefoon, social media of gamen?

- Minder dan 1 uur
- 1-2 uur
- 2-4 uur
- 4-6 uur
- Meer dan 6 uur

Vraag 21:

Hoe vaak voel jij je alleen of eenzaam?

- Nooit
- Soms
- Vaak
- (Bijna) altijd

Vraag 22

Hoe vaak voel jij je somber?

- Nooit
- Soms
- Vaak
- (Bijna) altijd

Vraag 23

Waar voel jij je het meest bij horen?

- Mijn buurt
- Lelystad
- Mijn achtergrond of land van herkomst
- Mijn familie
- Mijn vrienden
- Geloof
- School, opleiding of werk
- Ik voel me nergens echt bij horen

- Anders, namelijk: ...

Vraag 24

Heb jij, naast je ouders of familie, een rolmodel?

(Een rolmodel is iemand tegen wie je opkijkt of een goed voorbeeld voor je is. Dit kan bijvoorbeeld een leraar, coach, buur, vriend(in) of bekend persoon zijn)

- Ja
- Een beetje
- Nee

Vraag 25

Wie is voor jou een belangrijk voorbeeld?

(Meerdere antwoorden mogelijk. Je mag de naam invullen, maar dat hoeft niet.)

- Vrienden
- Docent of mentor
- Trainer of coach
- Jongerenwerker of buurtwerker
- Bekend persoon (zoals een sporter, artiest of influencer)
- Iemand uit de buurt
- Anders, namelijk: ...

Vraag 26

Waarom is deze persoon een voorbeeld voor jou?

(Als je meerdere rolmodellen hebt, geef dan antwoord voor elk rolmodel)

Vraag 27

Hoe zou jij rolmodellen het liefst ontmoeten?

(Je mag meerdere antwoorden aanklikken)

- Bij een sportclub
- In een jongeren centrum of buurthuis
- Op school
- Online (bijvoorbeeld via social media of video)
- In bijeenkomsten met jongeren
- Anders, namelijk: ...

Vraag 28

Wat vind jij belangrijk bij een rolmodel?

(Meerdere antwoorden mogelijk.)

- Iemand die mij begrijpt
- Iemand met een vergelijkbare achtergrond
- Iemand die eerlijk is
- Iemand die veel heeft meegemaakt
- Iemand die praktische tips geeft
- Iemand die mij motiveert
- Anders, namelijk: ...

Vraag 29

Ken jij iemand van 16 t/m 33 jaar die in Lelystad-Oost woont en die deze enquête ook zou kunnen invullen? (Dit mag ook (of juist) iemand zijn die nu minder actief meedoet aan activiteiten in Lelystad-Oost.)

- Ja
- Nee
- Wil ik liever niet zeggen

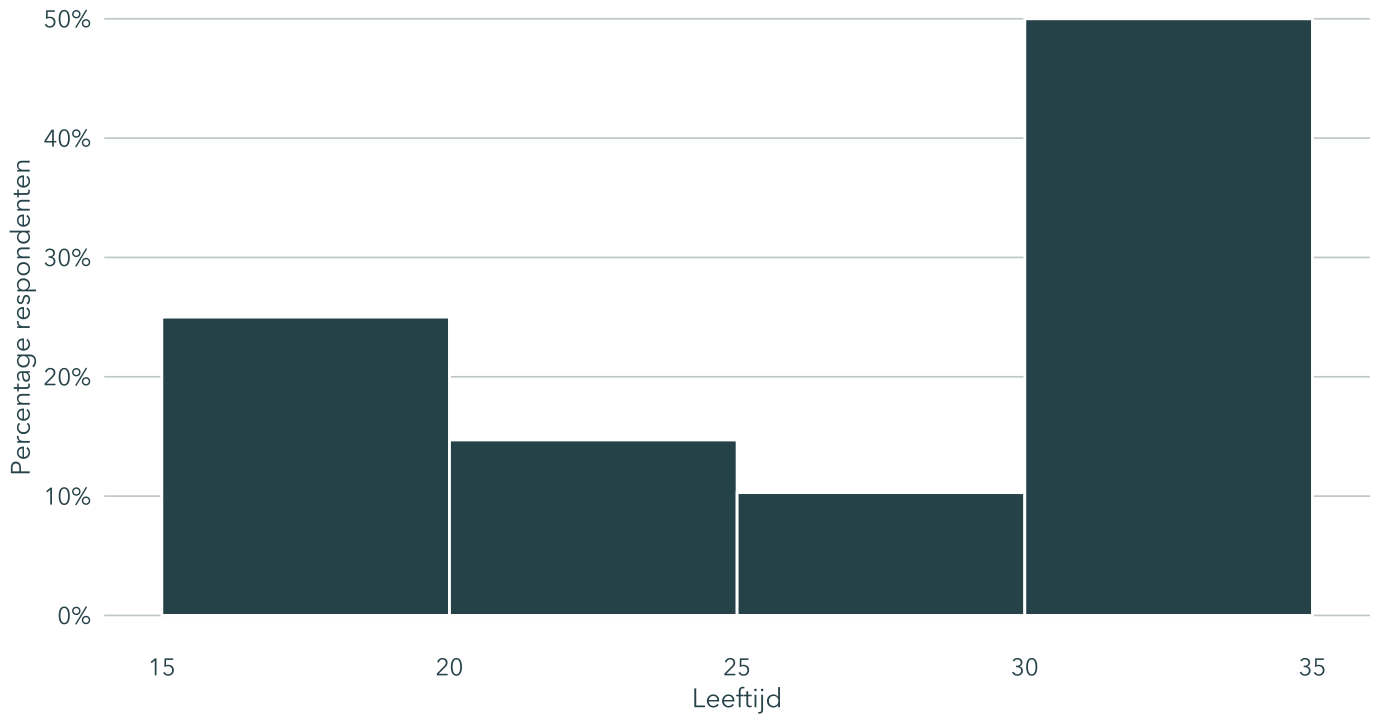
Vraag 30

Wil je helpen door de vragenlijst te delen? Je kunt de link zelf doorsturen (bijvoorbeeld via WhatsApp, e-mail of Facebook).

Je kunt ook hieronder het e-mailadres invullen van iemand die hier toestemming voor heeft gegeven. Dan sturen wij die persoon de enquête.

Bijlage B Aanvullende resultaten

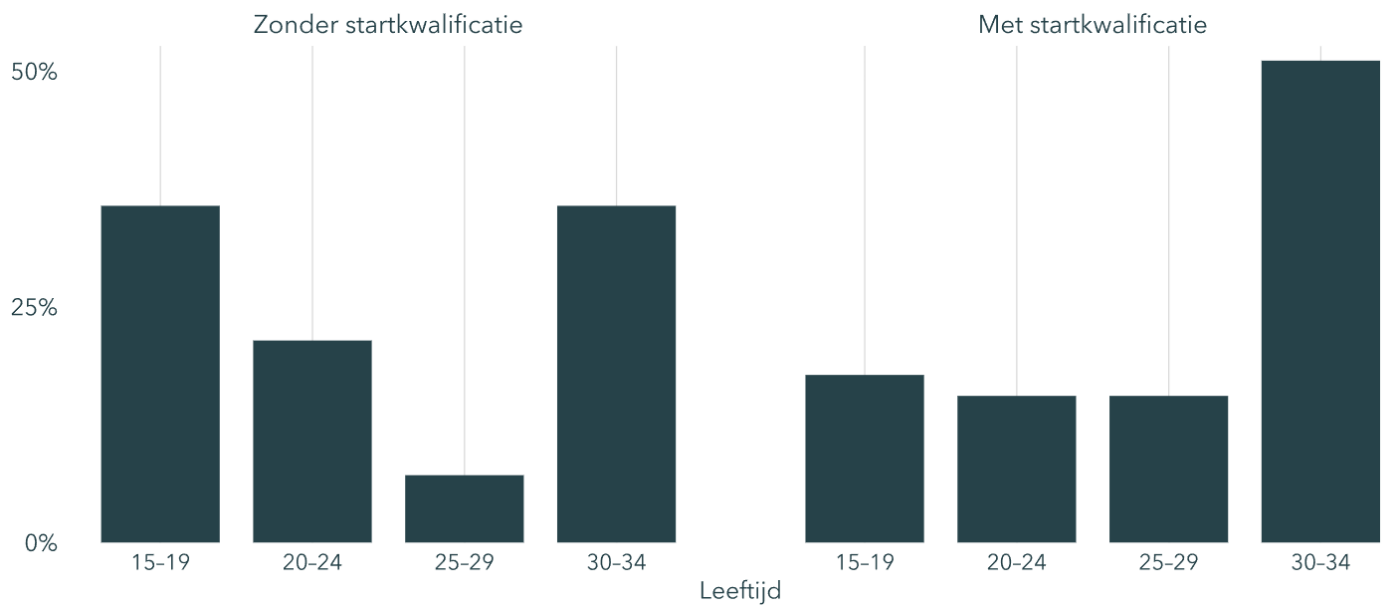
Figuur B.1 Leeftijdsverdeling van de respondenten

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Deze vraag is door 68 respondenten beantwoord.

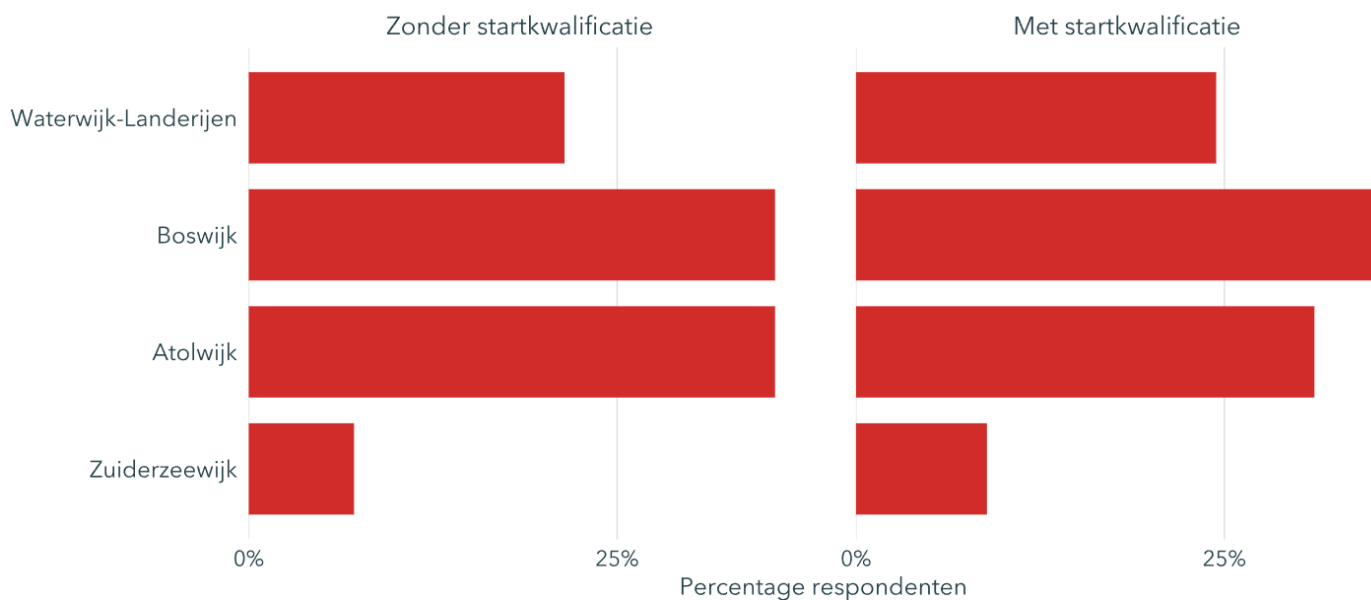
Figuur B.2 Respondenten zonder startkwalificatie zijn gemiddeld jonger dan respondenten met startkwalificatie

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

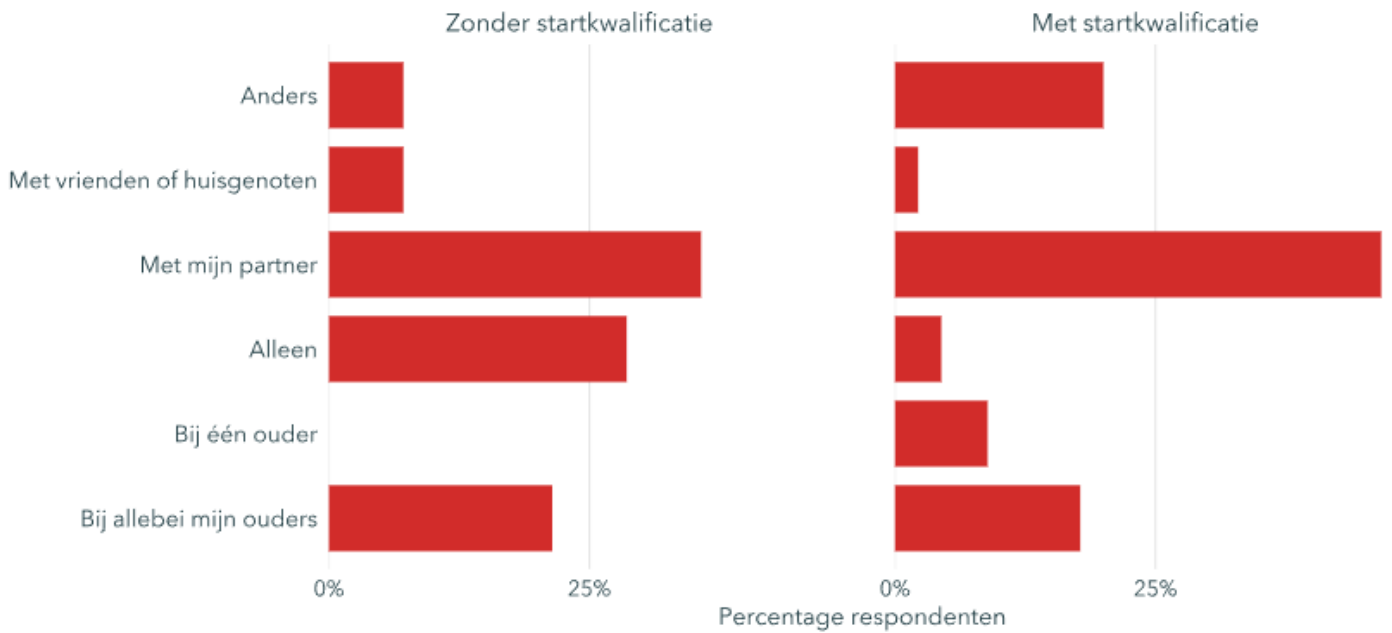
Figuur B.3 Wijkverdeling uitgesplitst naar startkwalificatie

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

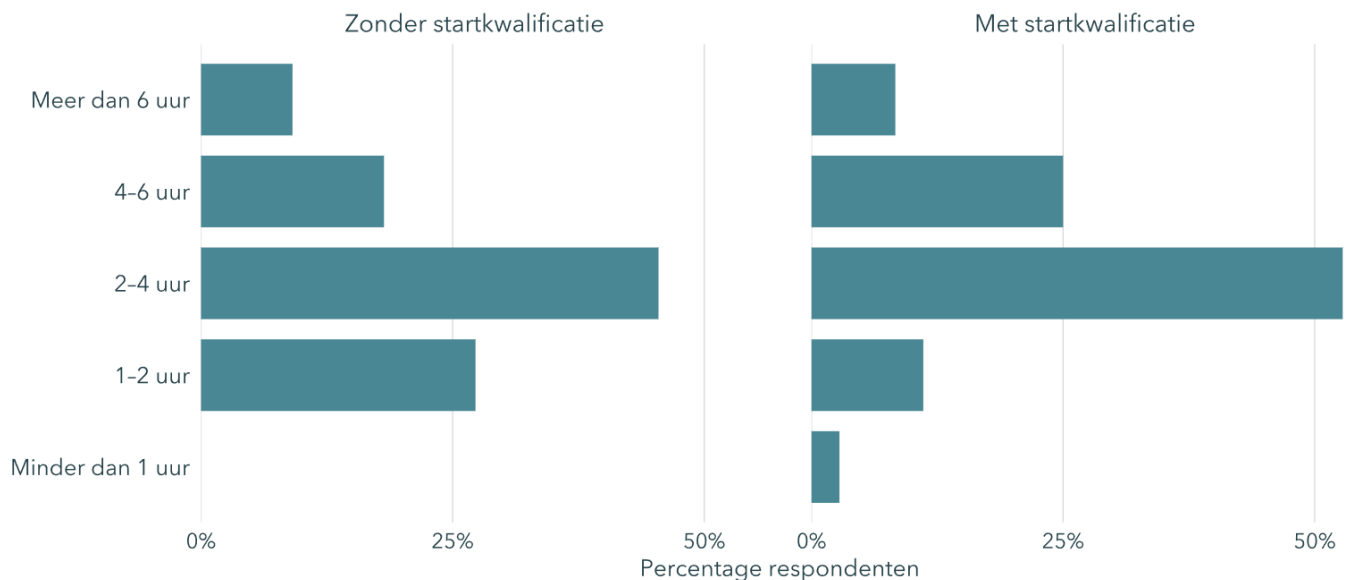
Figuur B.4 Woonsituatie naar startkwalificatie

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

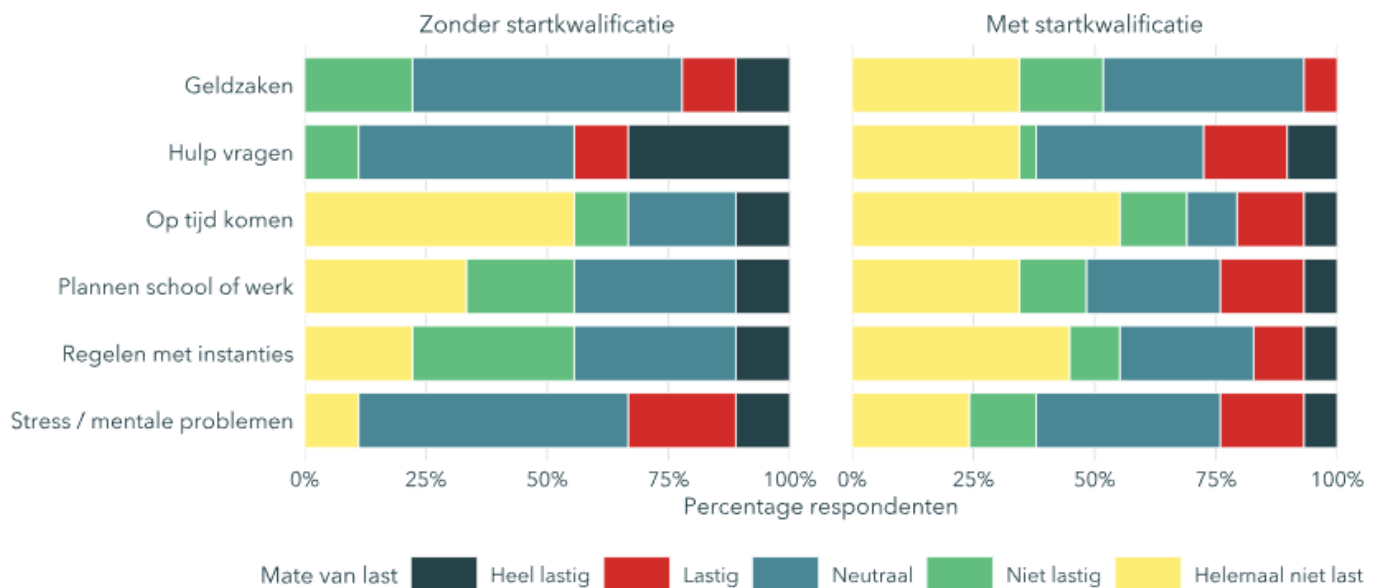
Figuur B.5 Digitale tijdsbesteding naar startkwalificatie

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

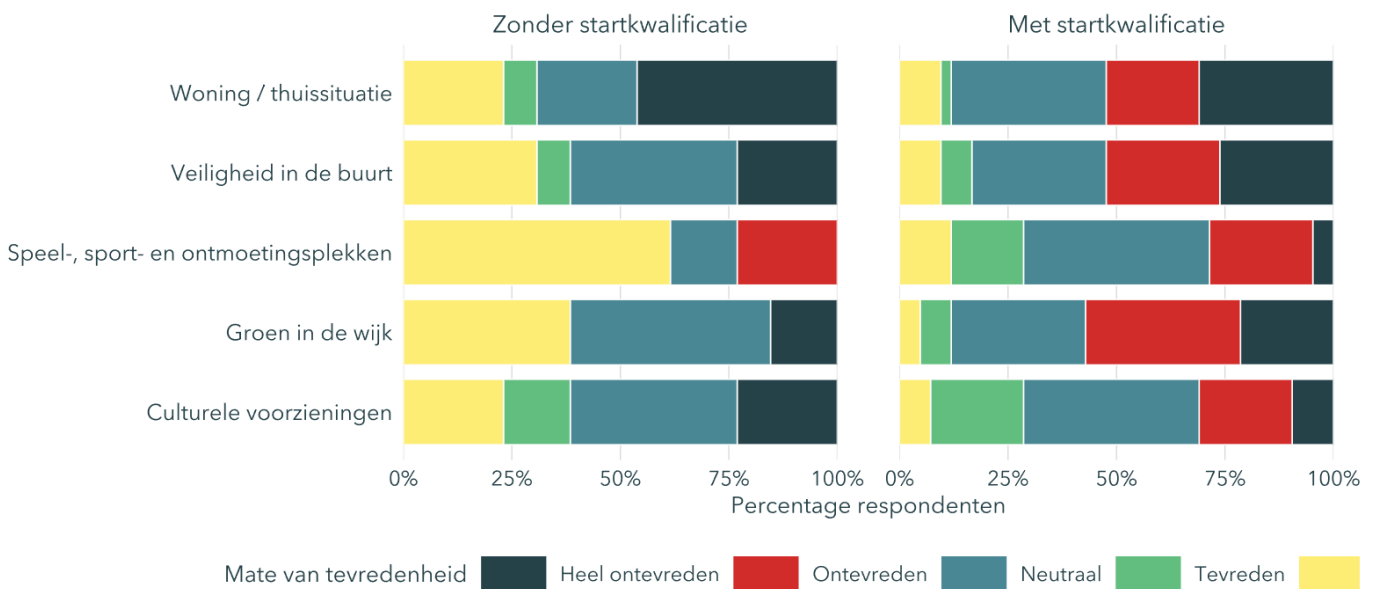
Figuur B.6 Ervaren belemmeringen uitgesplitst naar startkwalificatie

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

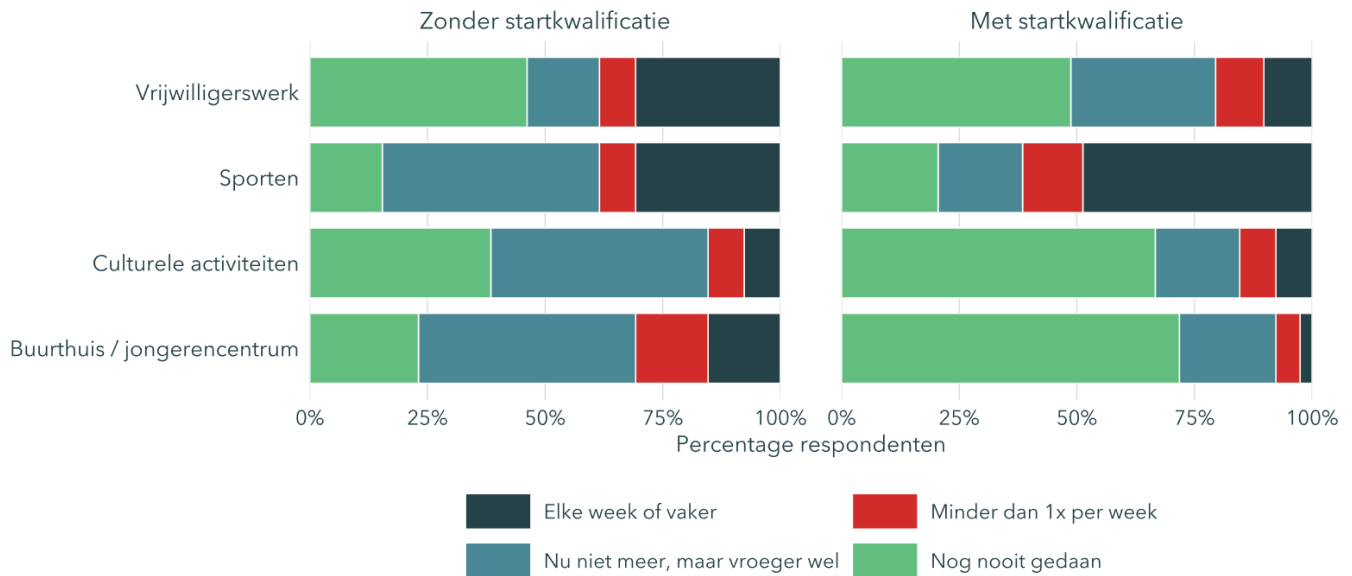
Figuur B.7 Jongvolwassenen zonder startkwalificatie gemiddeld positiever over de wijk

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

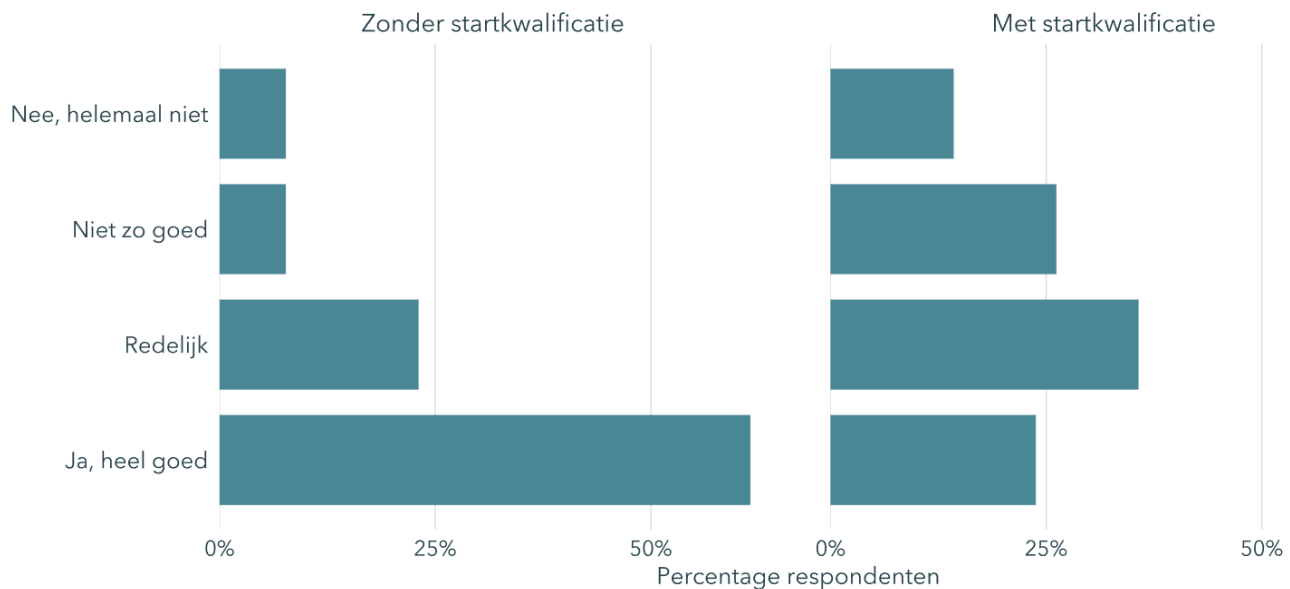
Figuur B.8 Deelname aan activiteiten uitgesplitst naar startkwalificatie

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

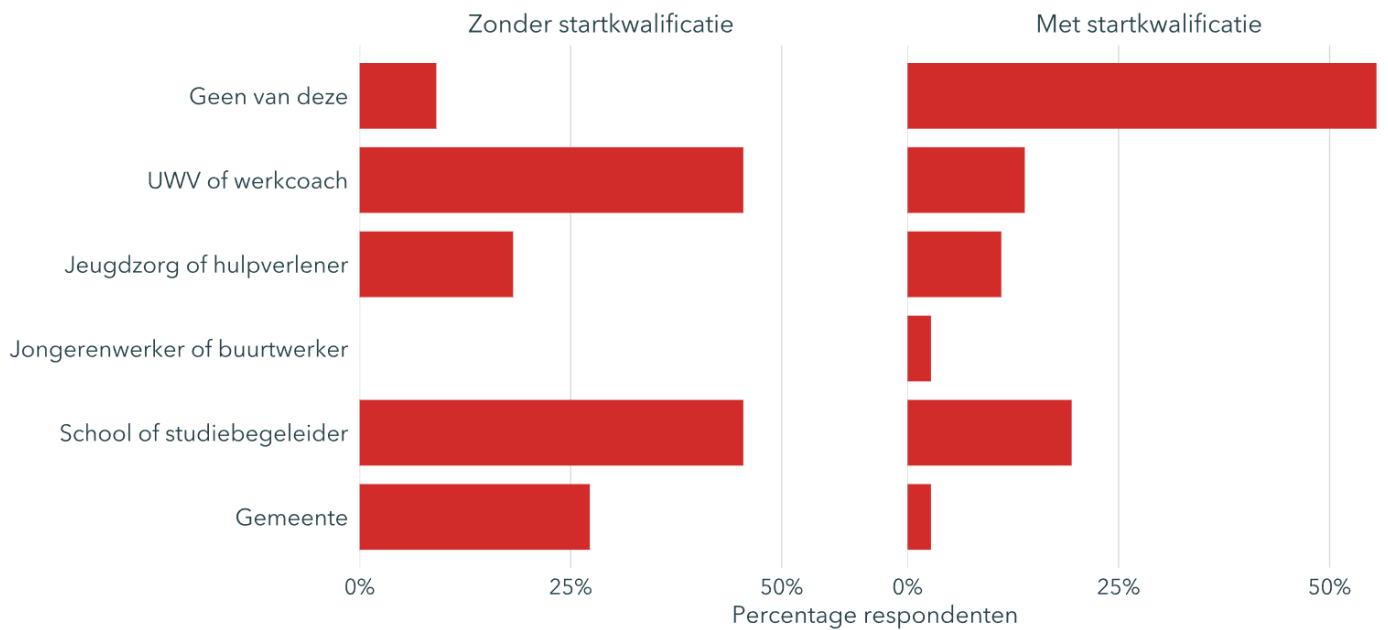
Figuur B.9 Merendeel van de respondenten zonder startkwalificatie geeft aan heel goed te weten waar hulp te vinden

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

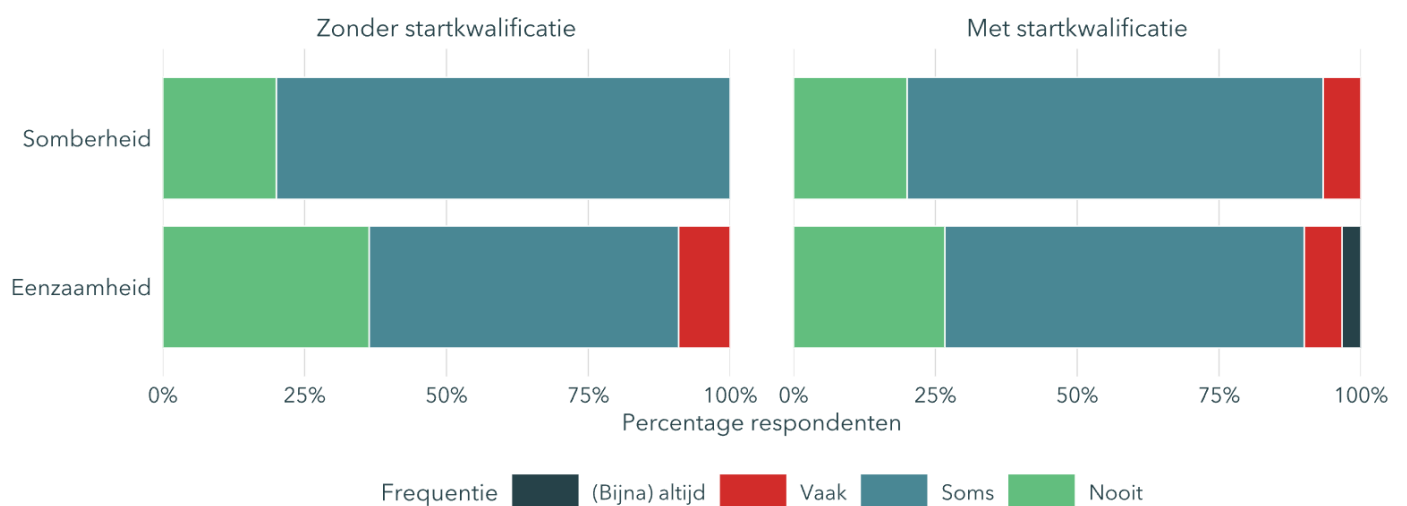
Figuur B.10 Merendeel van de respondenten met startkwalificatie heeft afgelopen 12 maanden geen contact gehad met instanties

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

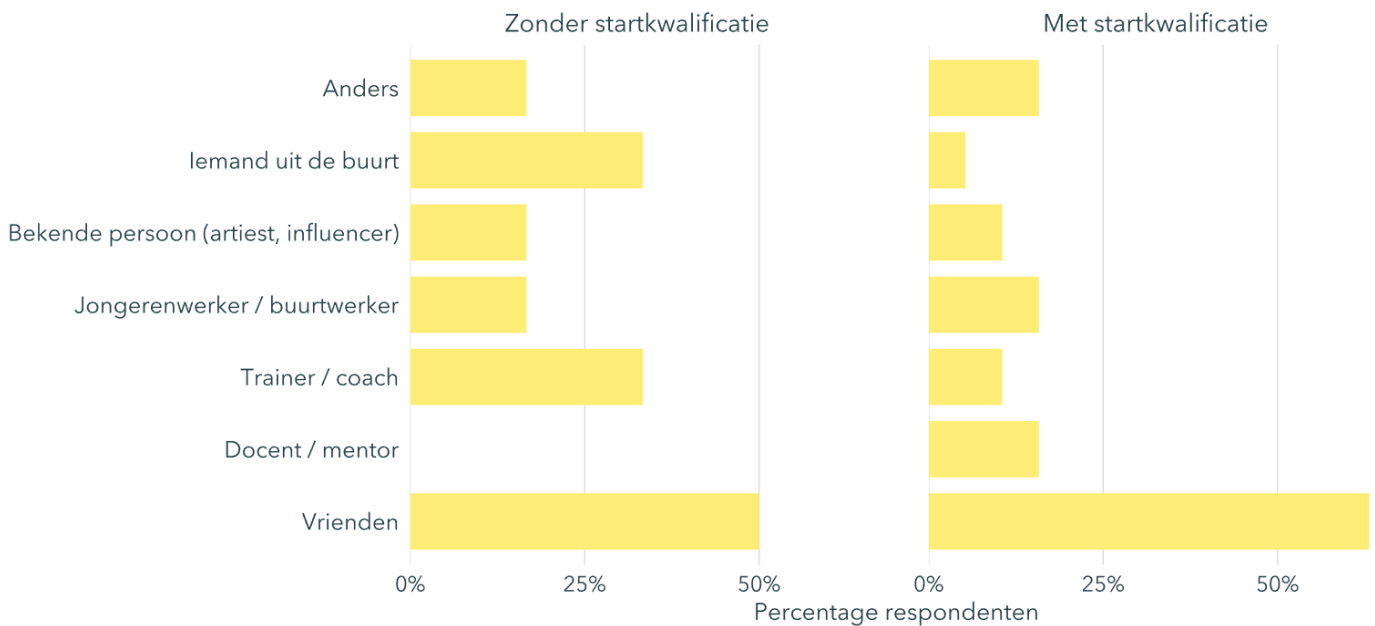
Figuur B.11 Mentale gezondheid van respondenten met en zonder startkwalificatie is vergelijkbaar

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

Figuur B.12 Rolmodel van respondenten zonder startkwalificatie is vaker iemand uit de buurt of een trainer

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

Noot: Respondenten met havo, vwo, mbo 3/4, hbo of universiteit vallen onder de groep met startkwalificatie; overige respondenten onder de groep zonder startkwalificatie. Respondenten zonder antwoord op opleidingsniveau zijn buiten deze uitsplitsing gelaten.

Tabel B.1 Overzicht van uitkomsten van alle vragen

Vraag	Uitkomsten	N
1. Wijkverdeling	Zuiderzeewijk (13,2%), Atolwijk (32,4%), Boswijk (30,9%), Waterwijk-Landerijen (23,5%)	68
2. Leeftijd	27,5 jaar (gemiddeld)	68
3. Woonsituatie	Allebei mijn ouders (20,6%), bij één ouder (5,9%), alleen (8,8%), met mijn partner (44,1%), met vrienden/huisgenoten (2,9%), anders (17,6%)	68
4. Kinderen	Ja (50,0%), Nee (50,0%)	66
5. Huidige situatie	School/opleiding (19,1%), betaald werk (63,2%), vrijwilligerswerk (11,8%), traject (4,4%), geen school/traject/(vrijwilligers)werk (7,4%), anders (5,9%)	68
6. Opleiding	Geen diploma (1,5%), basisschool (3,0%), VMBO (7,6%), MBO 1-2 (9,1%), MBO 3-4 (24,2%), Havo/VWO (6,1%), HBO (28,8%), universiteit (9,1%), Zeg ik liever niet (10,6%)	66
7. Dagen per week naar school of (vrijwilligers)werk	0 dagen (10,6%), 1-2 dagen (13,6%), 3-4 dagen (48,5%), 5 dagen of meer (27,3%)	66
8. Vrijtijdsbesteding	Thuis (27,0%), tijd met familie of vrienden (33,3%), sport of hobby's (27,0%), anders (12,7%)	63
9. Gevoel van meedoen in dagelijks leven	Ja, helemaal (30,2%), meestal wel (47,6%), niet echt (6,3%), helemaal niet (6,3%), weet ik niet (9,5%)	63
10. Belemmeringen meedoen in samenleving: Op tijd komen	1=Helemaal niet lastig (53,5%), 3=Neutraal (18,6%), 5=Heel lastig (7,0%)	43

Geldzorgen of geldzaken	1=Helemaal niet lastig (23,3%), 3=Neutraal (48,8%), 5=Heel lastig (4,7%)	43
Hulp vragen	1=Helemaal niet lastig (23,3%), 3=Neutraal (41,9%), 5=Heel lastig (16,3%)	43
Mentale problemen	1=Helemaal niet lastig (18,6%), 3=Neutraal (48,8%), 5=Heel lastig (7,0%)	43
Plannen maken voor school/werk	1=Helemaal niet lastig (30,2%), 3=Neutraal (37,2%), 5=Heel lastig (7,0%)	43
Dingen regelen met instanties	1=Helemaal niet lastig (34,9%), 3=Neutraal (34,9%), 5=Heel lastig (9,3%)	43
11. Tevredenheid over:		
Huis of woonsituatie	Heel tevreden (31,1%), tevreden (16,4%), neutraal (34,4%), ontevreden (3,3%), heel ontevreden (14,8%)	61
Veiligheid in de buurt	Heel tevreden (23,0%), tevreden (18,0%), neutraal (32,8%), ontevreden (8,2%), heel ontevreden (18,0%)	61
Speel-, sport- en ontmoetingsplekken	Heel tevreden (3,3%), tevreden (21,3%), neutraal (36,1%), ontevreden (13,1%), heel ontevreden (26,2%)	61
Cultuur	Heel tevreden (11,5%), tevreden (14,8%), neutraal (42,6%), ontevreden (19,7%), heel ontevreden (11,5%)	61
Groen in de buurt	Heel tevreden (18,0%), tevreden (24,6%), neutraal (36,1%), ontevreden (6,6%), heel ontevreden (14,8%)	61
12. Weten waar hulp te vinden	Ja, heel goed (31,7%), redelijk (33,0%), niet zo goed (20,0%), helemaal niet (15,0%)	60
13. Contact met organisaties afgelopen 12 maanden	Gemeente (5,9%), school/mentor/studiebegeleider (19,1%), jongeren- of buurtwerker (1,5%), jeugdzorg of andere hulpverlener (8,8%), UWV/werkcoach (16,2%), geen van deze (33,8%)	68
15. Zaken regelen met gemeente of andere instanties	Heel makkelijk (14,3%), best makkelijk (46,4%), best moeilijk (17,9%), heel moeilijk (3,6%), ik heb dit nog nooit gedaan (17,9%)	56
17. Deelname activiteiten		
Sporten	Elke week of vaker (41,1%), minder dan 1x per week (12,5%), nu niet meer, maar vroeger wel (26,8%), nog nooit gedaan (19,6%)	56
Culturele activiteiten	Elke week of vaker (7,1%), minder dan 1x per week (7,1%), nu niet meer, maar vroeger wel (28,6%), nog nooit gedaan (57,1%)	56
In buurthuis/jongeren centrum	Elke week of vaker (5,4%), minder dan 1x per week (7,1%), nu niet meer, maar vroeger wel (28,6%), nog nooit gedaan (57,1%)	56
Vrijwilligerswerk	Elke week of vaker (17,9%), minder dan 1x per week (8,9%), nu niet meer, maar vroeger wel (26,8%), nog nooit gedaan (46,4%)	65
18. Leuk aan deze activiteiten	Nieuwe mensen leren kennen (30,9%), bewegen/sporten (41,2%), creatief bezig zijn (22,1%), even weg van huis (30,9%), iets nieuws leren (26,5%), anders (4,4%)	68
19. Belemmeringen deelname aan sport of activiteiten	Ik heb geen problemen om mee te doen (14,7%), ik weet niet goed wat er te doen is (17,6%), het kost te veel geld (30,9%), het is te ver weg (10,3%), ik heb geen vervoer (5,9%), de tijden passen niet (33,8%), ik voel me daar niet welkom (2,9%), ik durf niet alleen te gaan (13,2%), niemand die ik ken gaat erheen (17,6%), het past niet bij wat ik leuk vind (10,3%), door mijn gezondheid of hoe ik me voel (10,3%), anders (2,9%)	68
20. Tijdsbesteding online per dag	Minder dan 1 uur (3,9%), 1-2 uur (15,7%), 2-4 uur (51,0%), 4-6 uur (21,6%), meer dan 6 uur (7,8%)	51
21. Eenzaamheid	Nooit (33,3%), soms (57,8%), vaak (6,7%), (bijna) altijd (2,2%)	45
22. Sombereheid	Nooit (25,0%), soms (70,5%), vaak (4,5%), (bijna) altijd (0,0%)	44
23. Gevoel van erbij horen	Mijn buurt (4,0%), Lelystad (4,0%), mijn achtergrond of herkomstland (2,0%), mijn familie (54,0%), mijn vrienden (16,0%), geloof (4,0%),	50

	school/opleiding/werk (4,0%), ik voel me nergens echt bij horen (10,0%), anders (2,0%)	
24. Rolmodel, naast ouders/familie	Ja (28,0%), een beetje (24,0%), nee (48,0%)	50
25. Belangrijk voorbeeld	Vrienden (23,5%), docent/mentor (4,4%), trainer/coach (5,9%), jongeren-/buurtwerker (5,9%), bekend persoon (4,4%), iemand uit de buurt (4,4%), anders (5,9%)	37
27. Rolmodellen ontmoeten	Sportclub (26,3%), jongerencentrum/buurthuis (21,1%), op school (10,5%), online (36,8%), anders (26,3%)	19
28. Eigenschappen rolmodel	Iemand die mij begrijpt (47,6%), met vergelijkbare achtergrond (19,0%), die eerlijk is (42,9%), die veel heeft meegemaakt (23,8%), die praktische tips geeft (47,6%), die mij motiveert (57,1%), anders (9,5%)	21

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op eigen enquête

“Met wetenschap naar weloverwogen keuzes”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2026-80
ISBN 978-90-5220-683-7

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2026 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl